

توسعه فردی و تحول سازمانی

مدرسه به مثابه میدانی اجتماعی و نقش آن در جامعه پذیری سیاسی (مورد مطالعه دانش آموزان دوره متوسطه دوم استان مرکزی)

رویا زنگباری^۱، حسین اژدریزاده^{۲*}، محمد حسین پوریانی^۱

شیوه استناددهی: زنگباری، رویا، اژدریزاده، حسین، و پوریانی، محمد حسین. (۱۴۰۴). مدرسه به مثابه میدانی اجتماعی و نقش آن در جامعه پذیری سیاسی (مورد مطالعه دانش آموزان دوره متوسطه دوم استان مرکزی). توسعه فردی و تحول سازمانی، ۳(۱)، ۳۱-۱.

۱. گروه جامعه شناسی سیاسی، واحد نراق، دانشگاه آزاد اسلامی، نراق، ایران
۲. گروه جامعه شناسی، واحد نراق، دانشگاه آزاد اسلامی، نراق، ایران

* ایمیل نویسنده مسئول: h.azhdarizadeh@iau.ir

چکیده

تاریخ چاپ: ۰۱ خرداد ۱۴۰۴

تاریخ بازنگری: ۲۲ اردیبهشت ۱۴۰۴

تاریخ پذیرش: ۲۵ اردیبهشت ۱۴۰۴

تاریخ ارسال: ۰۳ بهمن ۱۴۰۳

هدف پژوهش حاضر بررسی نقش مدرسه به مثابه میدانی اجتماعی در جامعه‌پذیری سیاسی دانش‌آموزان دوره متوسطه دوم در استان مرکزی است. این پژوهش با روش کمی و استراتژی قیاسی انجام شد. داده‌ها از طریق پرسش‌نامه محقق‌ساخته مبتنی بر مؤلفه‌های نظری و عملیاتی جامعه‌پذیری سیاسی و متغیرهای مستقل شامل شبکه ارتباطی با معلمان، شبکه ارتباطی با همسالان، پنداشت نسبت به برنامه‌های پرورشی و عملکرد تحصیلی گردآوری شد. نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای از جامعه آماری ۴۵۰۵۹ نفری انجام شد و ۳۸۱ دانش‌آموز انتخاب گردیدند. داده‌ها با نرم‌افزار SPSS تحلیل شدند. در سطح توصیفی از میانگین و انحراف معیار، و در سطح استنباطی از آزمون همبستگی پیرسون، تحلیل واریانس و رگرسیون چندمتغیره استفاده شد. تحلیل‌های استنباطی نشان داد که بین شبکه ارتباطی با معلمان و میزان جامعه‌پذیری سیاسی رابطه معناداری وجود دارد ($Sig < 0.05$). همچنین بین ارتباط با همسالان و جامعه‌پذیری سیاسی همبستگی مثبت و معناداری مشاهده شد. پنداشت مثبت نسبت به برنامه‌های پرورشی پیش‌بینی‌کننده مؤلفه‌هایی مانند آگاهی سیاسی، تعهد اجتماعی و مشارکت مدنی بود. عملکرد تحصیلی نیز با میزان جامعه‌پذیری سیاسی رابطه معناداری داشت. نتایج رگرسیون چندگانه نشان داد که این چهار متغیر به‌طور معناداری قادر به پیش‌بینی جامعه‌پذیری سیاسی هستند. مدرسه به‌عنوان نهادی اجتماعی، فراتر از نقش آموزشی، در شکل‌دهی به نگرش‌ها و رفتارهای سیاسی نسل جدید نقش کلیدی دارد. تعاملات ساختاری و فرهنگی درون مدرسه، بویژه از طریق فرآیندهای پنهان و شبکه‌های اجتماعی، نقش مهمی در تثبیت هویت سیاسی و بازتولید نظم اجتماعی ایفا می‌کنند.

کلیدواژگان: مدرسه، جامعه‌پذیری سیاسی، سرمایه فرهنگی، تعامل دانش‌آموز، شبکه ارتباطی، میدان آموزش، خشونت نمادین، بوردین.

این مقاله متعلق به نویسنده است. انتشار این مقاله به صورت دسترسی آزاد مطابق با گواهی (CC BY-NC 4.0) صورت گرفته است.

© ۱۴۰۴ تمامی حقوق انتشار

Personal Development and Organizational Transformation

The School as a Social Field and Its Role in Political Socialization: A Case Study of Upper-Secondary Students in Markazi Province

Roya Zangbari¹, Hossain Ajdarizadeh^{1*}, Mohammad Hossein Pouriani¹

1. Department of Political Sociology, Nar.C., Islamic Azad University, Naragh, Iran
2. Department of Sociology, Nar.C., Islamic Azad University, Naragh, Iran

*Corresponding Author's Email: h.azhdarizadeh@iau.ir

How to cite: Zangbari, R., Ajdarizadeh, H., & Pouriani, M. H. (2024). The School as a Social Field and Its Role in Political Socialization: A Case Study of Upper-Secondary Students in Markazi Province. *Personal Development and Organizational Transformation*, 3(1), 1-31.

Submit Date: 22 January 2025

Revise Date: 12 May 2025

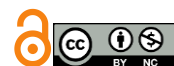
Accept Date: 15 May 2025

Publish Date: 22 May 2025

Abstract

This study aims to explore the role of the school as a social field in shaping the political socialization of upper-secondary students in Iran's Markazi Province. A deductive quantitative design was adopted. Data were collected using a researcher-developed questionnaire based on theoretical and operational definitions of political socialization and four independent variables: communication with teachers, communication with peers, perception of extracurricular programs, and academic performance. A sample of 381 students was selected via stratified random sampling from a population of 45,059. Data were analyzed using SPSS software. Descriptive statistics included means and standard deviations, while inferential analyses involved Pearson correlation, ANOVA, and multiple regression. Inferential analysis revealed a significant relationship between teacher-student communication and students' political socialization ($p < 0.05$). Peer networks were also significantly and positively correlated. Perception of extracurricular programs emerged as a significant predictor of political awareness, social commitment, and civic engagement. Academic performance was likewise significantly associated with political socialization. Multiple regression confirmed the predictive power of all four variables in explaining variance in political socialization. School serves not only as an educational institution but also as a critical agent in political socialization. Through both formal instruction and informal interaction, it contributes to shaping political identity and reproducing dominant sociopolitical norms in line with Bourdieu's theory of cultural capital and symbolic power.

Keywords: School, Political Socialization, Cultural Capital, Student Interaction, Communication Network, Educational Field, Symbolic Violence, Bourdieu.

© 2025 the authors. This is an open access article under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0) License.

مقدمه

مدرسه به عنوان یکی از مهم ترین نهادهای اجتماعی در جوامع مدرن، نقشی چندوجهی در فرآیند جامعه‌پذیری سیاسی ایفا می‌کند. کارکردهای آموزشی، فرهنگی، و تربیتی این نهاد نه تنها در انتقال دانش و مهارت بلکه در شکل‌دهی به نگرش‌ها، ارزش‌ها و رفتارهای سیاسی نسل‌های آینده نقش کلیدی دارد. در تحلیل جامعه‌شناختی معاصر، مدرسه صرفاً یک فضای فیزیکی برای آموزش رسمی تلقی نمی‌شود، بلکه به مثابه یک میدان اجتماعی واجد ساختار و عاملیت عمل می‌کند که در آن فرآیندهای نمادین، ارزشی و هویتی بازتولید می‌شوند. از این منظر، تحلیل نقش مدرسه در جامعه‌پذیری سیاسی مستلزم توجه به الگوهای درونی‌شده‌ای است که از طریق شبکه‌های تعاملی درون مدرسه‌ای و برنامه‌های رسمی و غیررسمی انتقال می‌یابند (Amaruddin et al., 2020; Collins et al., 2021).

جامعه‌پذیری سیاسی به مثابه فرآیندی پیچیده و چندسطحی، در بستر تعامل فرد با نهادهای مختلف اجتماعی همچون خانواده، رسانه و مدرسه شکل می‌گیرد. مدرسه در این میان، جایگاه ممتازی دارد زیرا نه تنها امکان آموزش مستقیم مفاهیم سیاسی را فراهم می‌آورد بلکه از طریق تجربه زیسته و مشارکت در فعالیت‌های مدرسه، فرصت مناسبی برای تمرین کنشگری مدنی فراهم می‌سازد (Brezicha, 2018; Habibi & Kusdarini, 2021). به‌ویژه در دوره نوجوانی که یکی از مراحل حساس در شکل‌گیری هویت فردی و اجتماعی است، نهاد مدرسه می‌تواند بستر مناسبی برای درونی‌سازی ارزش‌های اجتماعی و سیاسی و تقویت تعلق به اجتماع فراهم آورد (Mariën, 2017).

پژوهش‌های متعدد نشان داده‌اند که نقش مدرسه در جامعه‌پذیری سیاسی، تابعی از محتوا، روش‌های تدریس، نگرش معلمان، فرصت‌های مشارکتی، و ساختار قدرت درون مدرسه است. به عبارت دیگر، مدرسه نه تنها از طریق برنامه‌های درسی، بلکه از طریق "برنامه پنهان" — که شامل هنجارها، الگوهای رفتاری و تعاملات غیررسمی است — به بازتولید یا بازآفرینی نگرش‌های سیاسی در دانش‌آموزان می‌پردازد (Dardiri et al., 2020; Hapsari et al., 2020). در این راستا، تجربه دانش‌آموزان از عدالت، مشارکت، آزادی بیان و نظم در مدرسه می‌تواند به عنوان الگویی برای تفسیر مفاهیم بزرگ‌تر سیاسی در جامعه عمل کند (Sohl & Arensmeier, 2014).

بررسی‌های انجام‌شده در زمینه جامعه‌پذیری سیاسی بیانگر آن است که فرصت‌های تعامل و گفت‌وگو در کلاس‌های درسی، به‌ویژه در حوزه مطالعات اجتماعی و مدنی، تأثیر مستقیمی بر رشد آگاهی سیاسی و افزایش تمایل به مشارکت اجتماعی دارند (Bogale & Kibret, 2023; Jiajie & Wenming, 2023). به‌طور خاص، دانش‌آموزانی که امکان تعامل آزادانه با معلمان و همکلاسی‌های خود درباره مسائل سیاسی و اجتماعی را دارند، در سنجش‌های مربوط به تعهد اجتماعی، هویت سیاسی و آمادگی برای مشارکت، نمرات بالاتری کسب می‌کنند (Frederiks, 2017).

در سطح سیاست‌گذاری نیز مدرسه به عنوان ابزار راهبردی در آموزش مدنی و تثبیت نظم اجتماعی از اهمیت برخوردار است. دولت‌ها و نهادهای آموزشی معمولاً با هدف تقویت همبستگی اجتماعی، حفظ هویت ملی، و گسترش مشارکت مدنی، محتوای برنامه‌های درسی و فوق‌برنامه را با ارزش‌های سیاسی خاصی هماهنگ می‌سازند (Dinata, 2023; Rostovskaya, 2015). این همسویی می‌تواند در بعضی موارد منجر به تربیت شهروندانی منفعل یا صرفاً مطیع نظام گردد، اما در نظام‌های مردم‌سالار، هدف ارتقای توانمندی‌های انتقادی و آگاهی سیاسی نسل جوان است (Zaiko et al., 2022).

از منظر نظریه‌های انتقادی نیز، ساختار قدرت درون مدرسه و فرآیندهای بازتولید سرمایه فرهنگی نقش مهمی در جامعه‌پذیری سیاسی ایفا می‌کنند. در این دیدگاه، مدرسه نه تنها فضای انتقال دانش بلکه مکان بازتولید طبقات اجتماعی و ارزش‌های غالب است. تحلیل بوردیوی از

میدان آموزشی، بر این نکته تأکید دارد که فرآیندهای نمادین در مدرسه می‌توانند به مشروعیت‌بخشی به سلطه فرهنگی و سیاسی بینجامند، مگر آنکه فرآیند آموزش با آگاهی انتقادی همراه باشد (Smith, 2023; Thamrin, 2024).

مطالعات تطبیقی نیز حاکی از آن‌اند که میزان تأثیرگذاری مدرسه بر جامعه‌پذیری سیاسی به شدت تحت تأثیر زمینه‌های فرهنگی، اقتصادی و سیاسی کشورهاست. به‌طور مثال، پژوهش‌ها در اروپا و آسیا نشان داده‌اند که در مناطق روستایی، جایگاه مدرسه به‌عنوان نهاد سیاست‌گذار محلی تقویت شده و حمایت شهرداری‌ها و شوراهای محلی در تداوم فعالیت‌های مدرسه نقش چشم‌گیری ایفا می‌کند (Kučerová et al., 2024). این امر به مدرسه امکان می‌دهد تا نقشی فعال‌تر در شکل‌دهی به نگرش‌های مشارکتی و هویتی نسل جدید ایفا کند.

همچنین، نهاد مدرسه نه تنها در انتقال ارزش‌های ملی بلکه در آموزش مهارت‌های مشارکت سیاسی نقش ایفا می‌کند. به‌ویژه در کشورهایی که فرهنگ مدنی ضعیف‌تر است، مدارس به‌عنوان جبران‌کننده این خلأ عمل می‌کنند و می‌توانند با ارائه فرصت‌های تجربه عملی مشارکت – مانند شوراهای دانش‌آموزی، مناظرات، و فعالیت‌های داوطلبانه – سطح خودکارآمدی سیاسی نوجوانان را ارتقا دهند (Koskimaa & Rapeli, 2015). همین‌طور در جوامع در حال گذار، مدرسه به‌عنوان ابزاری برای توسعه ظرفیت‌های مدنی در فرآیند ملت‌سازی عمل می‌کند (Cvrček & Zajíček, 2013).

پژوهش‌ها در کشورهای در حال توسعه نشان می‌دهد که اگرچه چالش‌هایی همچون محدودیت منابع، تمرکز بر آموزش آزمون‌محور، و فشارهای سیاسی ممکن است نقش مدرسه در جامعه‌پذیری سیاسی را تضعیف کند، اما همچنان این نهاد از ظرفیت بالقوه‌ای برای ایجاد آگاهی، کنشگری و هویت‌یابی سیاسی برخوردار است (Mahmood & Mustafa, 2024; Викторovich, 2021). به‌ویژه در صورت طراحی و اجرای برنامه‌های پرورشی مشارکتی، مدرسه می‌تواند نقش فعالی در تقویت سرمایه اجتماعی ایفا کند (Dardiri et al., 2020; Hapsari et al., 2020).

در نهایت، می‌توان گفت که نقش مدرسه در فرآیند جامعه‌پذیری سیاسی نه صرفاً تابعی از محتوای آموزشی بلکه نتیجه تعامل پیچیده میان ساختارهای نهادی، سیاست‌های رسمی، ظرفیت معلمان، مشارکت دانش‌آموزان و زمینه‌های اجتماعی گسترده‌تر است. تحلیل دقیق این فرآیند مستلزم نگاهی میان‌رشته‌ای است که بتواند سیاست، آموزش، جامعه‌شناسی و روان‌شناسی اجتماعی را درهم تنیده بررسی کند (Brezicha, 2018; Mariën, 2017). پژوهش حاضر با تمرکز بر دانش‌آموزان دوره متوسطه دوم در استان مرکزی، در پی آن است که ابعاد مختلف این فرآیند را از منظر تجربی مورد بررسی قرار دهد و به درک دقیق‌تری از کارکردهای آشکار و پنهان نهاد مدرسه در بازتولید نظم سیاسی-اجتماعی دست یابد.

روش‌شناسی

این پژوهش از نوع کمی و به شیوه پیمایشی انجام شده است و با استفاده از استراتژی قیاسی به بررسی نقش مدرسه به‌مثابه میدانی اجتماعی در فرآیند جامعه‌پذیری سیاسی دانش‌آموزان پرداخته است. جامعه آماری پژوهش شامل کلیه دانش‌آموزان دوره متوسطه دوم شهر اراک، مرکز استان مرکزی، در سال تحصیلی مورد نظر بوده است که براساس آمار ارائه‌شده توسط اداره آموزش و پرورش، تعداد آن‌ها ۴۵۰۵۹ نفر برآورد شده است. با استفاده از فرمول کوکران، حجم نمونه مورد نیاز ۳۸۱ نفر محاسبه شد. شیوه نمونه‌گیری به‌کاررفته در این پژوهش، نمونه‌گیری تصادفی مطابق چندمرحله‌ای بوده است که با توجه به طبقات آموزشی، جنسی و منطقه‌ای به انتخاب نمونه‌ها از میان جمعیت هدف پرداخته

شده است. در این پژوهش، هر دانش آموز دوره دوم متوسطه شهر اراک به عنوان واحد مشاهده در نظر گرفته شد و داده ها به صورت مستقیم از طریق مراجعه به مدارس و تکمیل پرسشنامه جمع آوری گردید.

ابزار گردآوری داده ها در این مطالعه، پرسش نامه محقق ساخته ای بود که بر پایه مبانی نظری جامعه پذیری سیاسی و متغیرهای مستقل مربوط طراحی گردید. متغیر وابسته در این پژوهش، جامعه پذیری سیاسی دانش آموزان بود که به طور نظری به عنوان فرآیندی تعریف شد که از طریق آن، دانش آموزان نسبت به ارزش ها و هنجارهای مطلوب نظام سیاسی و اجتماعی آگاهی یافته و آن ها را درونی می سازند. این متغیر در قالب پنج مؤلفه آگاهی سیاسی، تعهد و وفاداری اجتماعی، هویت دینی- ملی، نگرش سیاسی و مشارکت سیاسی- اجتماعی عملیاتی شد. برای سنجش این مؤلفه ها، مجموعه ای از گویه های محتوایی متناسب طراحی گردید که روایی صوری آن توسط داوران متخصص تأیید شد. متغیرهای مستقل شامل شبکه ارتباطی دانش آموزان با معلمان، شبکه ارتباطی با همسالان، پنداشت نسبت به برنامه های پرورشی و عملکرد تحصیلی بودند که هر یک از طریق چندین گویه اختصاصی سنجیده شدند. برای سنجش اعتبار ابزار پژوهش، از تحلیل آلفای کرونباخ استفاده شد که برای تمامی مقیاس ها مقدار قابل قبولی (بیش از ۰.۷) گزارش شد و بدین ترتیب پایایی ابزار تأیید گردید.

برای تحلیل داده ها، پس از گردآوری و ورود آن ها به نرم افزار SPSS، در سطح توصیفی از شاخص های گرایش مرکزی مانند میانگین و انحراف معیار استفاده شد. در سطح استنباطی، بسته به نوع و سطح سنجش متغیرها، از آزمون همبستگی پیرسون برای بررسی رابطه میان متغیرهای پیوسته، آزمون تحلیل واریانس برای مقایسه میانگین ها، و تحلیل رگرسیون چندمتغیره برای سنجش قدرت پیش بینی متغیرهای مستقل بر متغیر وابسته استفاده شد.

یافته ها

به لحاظ عملی بر مبنای تعریف نظری در نظر گرفته شده برای جامعه پذیری سیاسی؛ سنجش جامعه پذیری سیاسی بر مبنای سنجش آگاهی سیاسی- اجتماعی دانش آموزان، تعهد و وفاداری سیاسی و اجتماعی دانش آموزان، هویت دینی و ملی آنها، نگرش سیاسی و در نهایت مشارکت سیاسی- اجتماعی دانش آموزان مورد سنجش قرار گرفته است. وضعیت جامعه پذیری دانش آموزان با توجه به مؤلفه های مطرح شده و گویه های در نظر گرفته شده برای هر مؤلفه بر مبنای داده های پیمایشی حاصل شده به قرار زیر است.

جدول ۱. توزیع فراوانی مطلق و درصدی پاسخ دانش آموزان مورد مطالعه به گویه های آگاهی سیاسی- اجتماعی

گویه ها	پاسخ نادرست	پاسخ درست	پاسخ معتبر
روز ورود امام خمینی به ایران چه روز بود؟	۹۴	۲۸۸	۳۸۲
فراوانی مطلق	۲۴.۶	۷۵.۴	۱۰۰
فراوانی درصدی	۳۳	۳۴۹	۳۸۲
روز دانش آموز چه روزی است؟	۸.۶	۹۱.۴	۱۰۰
فراوانی مطلق	۹۱	۲۹۱	۳۸۲
فراوانی درصدی	۲۳.۸	۷۶.۲	۱۰۰
روز آزادسازی خرمشهر چه روزی است؟	۶۹	۳۱۳	۳۸۲
فراوانی مطلق	۱۸.۱	۸۱.۹	۱۰۰
فراوانی درصدی	۵۶	۳۲۶	۳۸۲
در ایران چند استان داریم؟	۱۴.۷	۸۵.۳	۱۰۰
فراوانی مطلق	۱۵۲	۲۳۰	۳۸۲
فراوانی درصدی	۳۹.۸	۶۰.۲	۱۰۰
چه نهادی مسئول بررسی تطبیق مصوبات مجلس شورای اسلامی با قانون اساسی و شرع اسلام است؟			

درصدهای جدول بالا نشان می‌دهند که ۷۵.۶ درصد پاسخگویان نسبت به روز ورود امام خمینی (ره) به ایران آگاه بودند و ۲۴.۶ درصد دانش آموزان مورد بررسی آگاهی درستی نداشتند. در مورد روز دانش آموز در تقویم کشور نیز ۹۱.۴ درصد پاسخ درست داده اند و ۸.۶ درصد پاسخ نادرست داده‌اند. در مورد روز آزاد سازی خرمشهر ۷۶.۲ درصد پاسخ درست دادند و ۸.۶ درصد دانش آموزان آگاهی درستی نداشتند. در مورد روز جمهوری اسلامی در تقویم رسمی، ۸۱.۹ درصد پاسخ درست دادند و ۱۸.۱ درصد پاسخ نادرست داده‌اند. در پاسخ به این سوال که ایران چند استان دارد، ۸۵.۳ درصد پاسخ درست داده اند و ۱۴.۷ درصد پاسخ نادرست داده‌اند. در پاسخ به این سوال که چه نهادی مسئول بررسی تطبیق مصوبات مجلس شورای اسلامی با قانون اساسی و شرع اسلام است، ۶۲.۲ درصد پاسخ درست داده اند و ۳۹.۸ درصد پاسخ نادرست داده‌اند. با ترکیب گویه‌ها سازه (متغیر) آگاهی سیاسی و اجتماعی ساخته شده است که در جدول زیر توزیع فراوانی این سازه نشان داده شده است.

جدول ۲. توزیع فراوانی مطلق و درصدی آگاهی سیاسی و اجتماعی دانش آموزان مورد بررسی

آگاهی سیاسی و اجتماعی	فراوانی مطلق	فراوانی درصدی
پایین	۶۰	۱۵.۷
متوسط	۲۰۵	۵۳.۷
بالا	۱۱۷	۳۰.۶
جمع	۳۸۲	۱۰۰.۰

مطابق با درصدهای جدول بالا ۱۵.۷ درصد دانش آموزان دارای آگاهی سیاسی و اجتماعی پایین، ۵۳.۷ درصد دارای آگاهی سیاسی و اجتماعی متوسط و ۳۰.۶ درصد دارای آگاهی سیاسی و اجتماعی در سطح بالا هستند.

جدول ۳. توزیع فراوانی مطلق و درصدی پاسخ دانش آموزان مورد مطالعه به گویه‌های تعهد و وفاداری سیاسی و اجتماعی

گویه‌ها	خیلی کم	کم	تا حدودی	زیاد	خیلی زیاد	پاسخ معتبر
تلاش و سخت کوشی برای کسب ثروت	۵	۷	۷۱	۱۲۶	۱۶۷	۳۷۶
فراوانی مطلق						
فراوانی درصدی	۱.۳	۱.۹	۱۸.۹	۳۳.۵	۴۴.۴	۱۰۰
داشتن پست و مقام و جایگاه اجتماعی	۱۶	۱۶	۱۳۰	۱۲۳	۹۲	۳۷۷
فراوانی مطلق						
فراوانی درصدی	۴.۲	۴.۲	۳۴.۵	۳۲.۶	۲۴.۴	۱۰۰
درستکار بودن و آبرو داشتن	۴	۵	۴۴	۱۰۶	۲۱۸	۳۷۷
فراوانی مطلق						
فراوانی درصدی	۱.۱	۱.۳	۱۱.۷	۲۸.۱	۵۷.۸	۱۰۰
کسب شهرت	۲۴	۵۰	۱۴۲	۸۶	۵۹	۳۶۱
فراوانی مطلق						
فراوانی درصدی	۶.۶	۱۳.۹	۳۹.۳	۲۳.۸	۱۶.۳	۱۰۰
خیر و کار گشا بودن	۹	۴۵	۷۵	۹۷	۱۴۸	۳۷۴
فراوانی مطلق						
فراوانی درصدی	۲.۴	۱۲	۲۰.۱	۲۵.۹	۳۹.۶	۱۰۰
علم و دانش داشتن	۴	۹	۳۷	۱۰۵	۲۱۹	۳۷۴
فراوانی مطلق						
فراوانی درصدی	۱.۱	۲.۴	۹.۹	۲۸.۱	۵۸.۶	۱۰۰
دیندار و متدین بودن	۳۳	۱۰۹	۹۰	۵۶	۸۵	۳۷۳
فراوانی مطلق						
فراوانی درصدی	۸.۸	۲۹.۲	۲۴.۱	۱۵	۲۲.۸	۱۰۰
قانون مدار بودن	۵	۱۷	۷۳	۱۴۰	۱۲۹	۳۶۴
فراوانی مطلق						
فراوانی درصدی	۱.۴	۴.۷	۲۰.۱	۳۸.۵	۳۵.۴	۱۰۰

مطابق با درصدهای جدول بالا در پاسخ به:

توسعه فردی و تحول سازمانی

- گویه تلاش و سخت کوشی برای کسب ثروت، ۱.۳ درصد دانش آموزان پاسخ خیلی کم، ۱.۹ درصد کم، ۱۸.۹ درصد تا حدودی، ۳۳.۵ درصد زیاد و ۴۴.۴ درصد پاسخ خیلی زیاد داده‌اند.

- در مورد گویه داشتن پست و مقام و جایگاه اجتماعی، ۴.۲ درصد خیلی کم، ۴.۲ درصد کم، ۳۴.۵ تا حدودی، ۳۲.۶ زیاد، ۲۴.۴ خیلی زیاد پاسخ داده‌اند.

- در مورد گویه درستکار بودن و آبرو داشتن؛ ۱.۱ درصد خیلی کم، ۱.۳ درصد کم، ۳۴.۵ تا حدودی، ۱۱.۷ زیاد، ۵۷.۸ خیلی زیاد پاسخ داده‌اند.

- در مورد گویه کسب شهرت؛ ۶.۶ درصد خیلی کم، ۱۳.۹ درصد کم، ۳۹.۳ درصد تا حدودی، ۲۳.۸ درصد زیاد، ۱۶.۳ درصد خیلی زیاد پاسخ داده‌اند.

- در مورد گویه خیر و کار گشا بودن؛ ۲.۴ درصد خیلی کم، ۱۲ درصد کم، ۲۰.۱ درصد تا حدودی، ۲۵.۹ درصد زیاد، ۳۶.۶ درصد خیلی زیاد پاسخ داده‌اند.

- در مورد گویه علم و دانش داشتن؛ ۱.۱ درصد خیلی کم، ۲.۴ درصد کم، ۹.۹ درصد تا حدودی، ۲۸.۱ درصد زیاد، ۵۸.۶ درصد خیلی زیاد پاسخ داده‌اند.

- در مورد گویه علم و دانش داشتن؛ ۱.۱ درصد خیلی کم، ۲.۴ درصد کم، ۹.۹ درصد تا حدودی، ۲۸.۱ درصد زیاد، ۵۸.۶ درصد خیلی زیاد پاسخ داده‌اند.

- در مورد گویه دیندار و متدین بودن؛ ۸.۸ درصد خیلی کم، ۲.۹ درصد کم، ۲۴.۱ درصد تا حدودی، ۱۵ درصد زیاد، ۲۲.۸ درصد خیلی زیاد پاسخ داده‌اند.

- در مورد گویه قانون مدار بودن؛ ۱.۴ درصد خیلی کم، ۴.۷ درصد کم، ۲۰.۱ درصد تا حدودی، ۳۸.۵۱۵ درصد زیاد، ۳۵.۴ درصد خیلی زیاد پاسخ داده‌اند.

گویه‌های در نظر گرفته شده برای تعهد و وفاداری سیاسی و اجتماعی حسب آلفای کرونباخ محاسبه شده و نیز همبستگی بین گویه‌های دارای اعتبار درونی قبولی هستند چرا که آلفای کرونباخ بالای ۷/۰ نشان از اعتبار و سازگاری درونی قابل قبول گویه‌های این سازه (متغیر) دارد.

جدول ۴. نتایج آزمون آلفای کرونباخ

مقدار آلفای کرونباخ	مقدار آلفای کرونباخ بر مبنای گویه‌های استاندارد شده	تعداد گویه‌ها
۰.۷۲۴	۰.۷۶۶	۸

جدول ۵. ماتریس همبستگی بین گویه‌ها تعهد و وفاداری سیاسی و اجتماعی

گویه‌ها	داشتن مال و ثروت	داشتن پست و مقام	درستکار بودن	مشهور بودن	خیر و کار گشا بودن	علم و دانش داشتن	و دیندار و متدین بودن	قانون مدار بودن
داشتن مال و ثروت	۱	۰.۲۸۱**	۰.۳۶۰**	۰.۳۶۲**	۰.۲۲۴**	۰.۲۰۶**	۰.۰۷۷	۰.۲۱۹**
داشتن پست و مقام	۰.۲۸۱**	۱	۰.۲۱۶**	۰.۲۲۰**	۰.۱۵۹**	۰.۱۹۶**	۰.۱۱۰*	۰.۲۰۹**
درستکار بودن	۰.۳۶۰**	۰.۲۱۶**	۱	۰.۲۰۷**	۰.۴۹۰**	۰.۳۶۱**	۰.۴۶۰**	۰.۵۱۱**
	۰.۳۷۷	۰.۳۷۷	۰.۳۷۷	۰.۳۶۴	۰.۳۷۶	۰.۳۷۶	۰.۳۷۵	۰.۳۶۹
	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۱۳۷	۰.۰۰۰
	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۲	۰.۰۰۰	۰.۰۳۳	۰.۰۰۰

Personal Development and Organizational Transformation

۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰
۳۶۹	۳۷۵	۳۷۶	۳۷۶	۳۶۴	۳۷۷	۳۷۷	۳۷۷
۰۲۰۲**	۰۱۲۵*	۰۲۲۶**	۰۱۸۵**	۱	۰۲۰۷**	۰۲۲۰**	۰۳۶۲**
۰۰۰	۰۰۱۷	۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰
۳۶۲	۳۶۲	۳۶۳	۳۶۳	۳۶۴	۳۶۴	۳۶۴	۳۶۴
۰۵۶۱**	۰۴۲۲**	۰۳۲۱**	۱	۰۱۸۵**	۰۴۹۰**	۰۱۵۹**	۰۲۲۴**
۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰
۳۶۹	۳۷۵	۳۷۶	۳۷۶	۳۶۳	۳۷۶	۳۷۶	۳۷۶
۰۵۷۶**	۰۲۹۲**	۱	۰۳۲۱**	۰۲۲۶**	۰۳۶۱**	۰۱۹۶**	۰۲۰۶**
۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰
۳۶۹	۳۷۵	۳۷۶	۳۷۶	۳۶۳	۳۷۶	۳۷۶	۳۷۶
۰۴۶۵**	۱	۰۲۹۲**	۰۴۲۲**	۰۱۲۵*	۰۴۶۰**	۰۱۱۰*	۰۰۷۷
۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰	۰۰۱۷	۰۰۰	۰۰۳۳	۰۱۳۷
۳۶۸	۳۷۵	۳۷۵	۳۷۵	۳۶۲	۳۷۵	۳۷۵	۳۷۵
۱	۰۴۶۵**	۰۵۷۶**	۰۵۶۱**	۰۲۰۲**	۰۵۱۱**	۰۲۰۹**	۰۲۱۹**
۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰
۳۶۹	۳۶۸	۳۶۹	۳۶۹	۳۶۲	۳۶۹	۳۶۹	۳۶۹

با ترکیب گویه‌ها^۱ سازه (متغیر) تعهد و وفاداری سیاسی و اجتماعی ساخته شده است که در جدول زیر توزیع فراوانی این سازه نشان داده شده است.

جدول ۶. توزیع فراوانی مطلق و درصدی تعهد و وفاداری سیاسی و اجتماعی دانش آموزان مورد بررسی

تعهد و وفاداری سیاسی و اجتماعی	فراوانی مطلق	فراوانی درصدی
پایین	۱۴	۳.۷
متوسط	۳۱۲	۸۱.۷
بالا	۵۶	۱۴.۷
جمع	۳۸۲	۱۰۰.۰

مطابق با درصدهای جدول بالا ۳.۷ درصد دانش آموزان دارای تعهد و وفاداری سیاسی و اجتماعی پایین، ۸۱.۷ درصد دارای تعهد و وفاداری سیاسی و اجتماعی متوسط و ۱۴.۷ درصد دارای تعهد و وفاداری سیاسی و اجتماعی بالا هستند.

جدول ۷. توزیع فراوانی مطلق و درصدی پاسخ دانش آموزان مورد مطالعه به گویه‌های هویت دینی و ملی

گویه‌ها	خیلی کم	کم	تا حدودی	زیاد	خیلی زیاد	پاسخ معتبر
احساس غرور از داشتن شاعرانی مثل فردوسی،	۱۷	۱۷	۱۲۲	۱۲۲	۹۴	۳۷۲
مولوی، حافظ و سعدی	۴.۶	۴.۶	۳۲.۸	۳۲.۸	۲۵.۳	۱۰۰
افتخار به زبان فارسی	۹	۲۱	۱۰۸	۱۲۵	۱۰۸	۳۷۱
فرافروانی درصدی	۲.۴	۵.۷	۲۹.۱	۳۳.۷	۲۹.۱	۱۰۰
افتخار به وجود امنیت و آرامش در کشور	۲۵	۲۵	۱۲۱	۱۱۰	۹۲	۳۷۳
فرافروانی درصدی	۶.۷	۶.۷	۳۲.۴	۲۹.۵	۲۴.۷	۱۰۰
افتخار به مسلمان بودن	۵۲	۱۰۵	۷۰	۴۵	۹۴	۳۶۶
فرافروانی مطلق						

^۱. پس از ترکیب میانگین طیف محاسبه و جایگزین موارد بی پاسخ شده است.

توسعه فردی و تحول سازمانی

۱۰۰	۲۵.۷	۱۲.۳	۱۹.۱	۲۸.۷	۱۴.۲	فراوانی درصدی	
۳۸۲	۶۷	۶۲	۱۲۰	۶۹	۶۴	فراوانی مطلق	مهاجرت به کشور دیگر
۱۰۰	۱۷.۵	۱۶.۲	۳۱.۴	۱۸.۱	۱۶.۸	فراوانی درصدی	
۳۸۲	۶۹	۸۹	۱۱۶	۸۰	۲۸	فراوانی مطلق	افتخار به ایرانی بودن
۱۰۰	۱۸.۱	۲۳.۳	۳۰.۴	۲۰.۹	۷.۳	فراوانی درصدی	
۳۸۲	۵۵	۵۹	۱۴۱	۷۸	۴۹	فراوانی مطلق	در آینده ایران کشوری پیشرفته خواهد بود.
۱۰۰	۱۴.۴	۱۵.۴	۳۶.۹	۲۰.۴	۱۲.۸	فراوانی درصدی	

مطابق با درصدهای جدول بالا در پاسخ به:

- در مورد گویه احساس غرور از داشتن شاعرانی مثل فردوسی، مولوی، حافظ و سعدی، ۴.۶ درصد دانش آموزان پاسخ خیلی کم، ۴.۶ درصد کم، ۳۲.۸ درصد زیاد و ۲۵.۳ درصد پاسخ خیلی زیاد داده‌اند.
- در مورد گویه افتخار به زبان فارسی؛ ۲.۴ درصد دانش آموزان پاسخ خیلی کم، ۵.۷ درصد کم، ۳۳.۷ درصد زیاد و ۲۹.۱ درصد پاسخ خیلی زیاد داده‌اند.
- در مورد گویه افتخار به وجود امنیت و آرامش در کشور؛ ۱۴.۲ درصد دانش آموزان پاسخ خیلی کم، ۲۸.۷ درصد کم، ۱۹.۱ درصد تا حدودی، ۱۲.۳ درصد زیاد و ۲۰.۷ درصد پاسخ خیلی زیاد داده‌اند.
- در مورد گویه افتخار به مسلمان بودن؛ ۱۴.۲ درصد دانش آموزان پاسخ خیلی کم، ۲۸.۷ درصد کم، ۱۹.۱ درصد تا حدودی، ۱۲.۳ درصد زیاد و ۲۰.۷ درصد پاسخ خیلی زیاد داده‌اند.
- در مورد گویه مهاجرت به کشور دیگر؛ ۱۴.۲ درصد دانش آموزان پاسخ خیلی کم، ۲۸.۷ درصد کم، ۱۹.۱ درصد تا حدودی، ۱۲.۳ درصد زیاد و ۲۰.۷ درصد پاسخ خیلی زیاد داده‌اند.
- در مورد گویه افتخار به ایرانی بودن؛ ۷.۳ درصد دانش آموزان پاسخ خیلی کم، ۲۰.۹ درصد کم، ۳۰.۴ درصد تا حدودی، ۲۳.۳ درصد زیاد و ۱۸.۱ درصد پاسخ خیلی زیاد داده‌اند.
- در مورد گویه در آینده ایران کشوری پیشرفته خواهد بود؛ ۱۲.۸ درصد دانش آموزان پاسخ خیلی کم، ۲۰.۴ درصد کم، ۳۶.۹ درصد تا حدودی، ۱۵.۴ درصد زیاد و ۱۴.۴ درصد پاسخ خیلی زیاد داده‌اند.

گویه‌های در نظر گرفته شده برای هویت دینی و ملی حسب آلفای کرونباخ محاسبه شده و نیز همبستگی بین گویه‌های دارای اعتبار درونی قبولی هستند. چرا که آلفای کرونباخ بالای ۷/۰ نشان از اعتبار و سازگاری درونی قابل قبول گویه‌های این سازه (متغیر) دارد.

جدول ۸. نتایج آزمون آلفای کرونباخ

مقدار آلفای کرونباخ	مقدار آلفای کرونباخ بر مبنای گویه‌های استاندارد شده	تعداد گویه‌ها
۰.۸۱۱	۰.۸۱۸	۷

جدول ۹. ماتریس همبستگی بین گویه‌ها هویت دینی و ملی

گویه‌ها	افتخار به شاعران	افتخار به زبان فارسی	افتخار به وجود امنیت	افتخار به ایران	مهاجرت از ایران	افتخار به مسلمان بودن	پیشرفت ایران
افتخار به شاعران	۱	۰.۷۶۷**	۰.۷۲۹**	۰.۲۰۹**	۰.۳۰۲**	۰.۴۸۳**	۰.۲۶۸**

Personal Development and Organizational Transformation

۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	
۳۸۰	۳۷۸	۳۸۰	۳۸۰	۳۸۰	۳۸۰	۳۸۰	افتخار به زبان فارسی
۰.۲۷۷**	۰.۵۷۳**	۰.۲۶۶**	۰.۲۸۰**	۰.۷۳۹**	۱	۰.۷۶۷**	
۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	
۳۸۰	۳۷۸	۳۸۰	۳۸۰	۳۸۰	۳۸۰	۳۸۰	افتخار به وجود امنیت
۰.۲۸۹**	۰.۵۹۸**	۰.۳۰۱**	۰.۲۳۶**	۱	۰.۷۳۹**	۰.۷۲۹**	
۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	
۳۸۱	۳۷۹	۳۸۱	۳۸۱	۳۸۱	۳۸۰	۳۸۰	افتخار به ایران
۰.۶۲۲**	۰.۲۰۰**	۰.۲۰۳**	۱	۰.۲۳۶**	۰.۲۸۰**	۰.۲۰۹**	
۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	
۳۸۲	۳۷۹	۳۸۲	۳۸۲	۳۸۱	۳۸۰	۳۸۰	مهاجرت از ایران
۰.۳۱۰**	۰.۲۸۰**	۱	۰.۲۰۳**	۰.۳۰۱**	۰.۲۶۶**	۰.۳۰۲**	
۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	
۳۸۲	۳۷۹	۳۸۲	۳۸۲	۳۸۱	۳۸۰	۳۸۰	افتخار به مسلمان بودن
۰.۲۳۷**	۱	۰.۲۸۰**	۰.۲۰۰**	۰.۵۹۸**	۰.۵۷۳**	۰.۴۸۳**	
۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	
۳۷۹	۳۷۹	۳۷۹	۳۷۹	۳۷۹	۳۷۸	۳۷۸	پیشرفت ایران
۱	۰.۲۳۷**	۰.۳۱۰**	۰.۶۲۲**	۰.۲۸۹**	۰.۲۷۷**	۰.۲۶۸**	
۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	
۳۸۲	۳۷۹	۳۸۲	۳۸۲	۳۸۱	۳۸۰	۳۸۰	

با ترکیب گویه‌ها سازه (متغیر) هویت دینی و ملی ساخته شده است که در جدول زیر توزیع فراوانی این سازه نشان داده شده است.

جدول ۱۰. توزیع فراوانی مطلق و درصدی هویت دینی و ملی دانش آموزان مورد بررسی

هویت دینی و ملی	فراوانی مطلق	فراوانی درصدی
پایین	۳۹	۱۰.۲
متوسط	۲۳۸	۶۲.۳
بالا	۱۰۵	۲۷.۵
جمع	۳۸۲	۱۰۰

بر اساس درصدهای جدول بالا ۱۰.۲ درصد دانش آموزان دارای هویت دینی و ملی پایین، ۶۲.۳ درصد دارای هویت دینی و ملی متوسط و ۲۷.۵ درصد دارای هویت دینی و ملی در سطح بالا هستند.

جدول ۱۱. توزیع فراوانی مطلق و درصدی پاسخ دانش آموزان مورد مطالعه به گویه‌های نگرش سیاسی

گویه‌ها	کاملاً مخالف	مخالف	بی نظر	موافق	کاملاً موافق	پاسخ معتبر
حکومت باید بر اساس دین اسلام باشد	۵۲	۶۹	۱۵۳	۳۷	۶۹	۳۸۰
فراوانی مطلق	۱۳.۷	۱۸.۲	۴۰.۳	۹.۷	۱۸.۲	۱۰۰
قوانین برای همه یکسان اجرا می‌شود	۶	۷	۴۹	۱۲۰	۱۹۴	۳۷۶
فراوانی درصدی	۱.۶	۱.۹	۱۳	۳۱.۹	۵۱.۶	۱۰۰
پست و مقام بر اساس تخصص و لیاقت به افراد داده می‌شود.	۲۲	۱۶	۵۹	۱۴۴	۱۳۶	۳۷۷
فراوانی مطلق	۵.۸	۴.۲	۱۵.۶	۳۸.۲	۳۶.۱	۱۰۰
فراوانی درصدی	۶	۸	۱۰.۷	۱۳.۲	۱۲.۱	۶

توسعه فردی و تحول سازمانی

۱.۶	۳۲.۴	۳۵.۳	۲۸.۶	۲.۱	۱.۶	فراوانی درصدی	در تصمیم گیری‌ها منافع ملی باید اهمیت اول را داشته باشد.
۳۷۰	۱۰۹	۱۲۶	۱۰۹	۱۵	۱۱	فراوانی مطلق	حفظ استقلال کشور بر هر اصل دیگری ترجیح دارد.
۱۰۰	۲۹.۵	۳۴.۱	۲۹.۵	۴.۱	۳	فراوانی درصدی	نبود جدایی بین دین و سیاست
۳۷۷	۳۸	۱۵	۱۴۲	۱۱۳	۶۹	فراوانی مطلق	
۱۰۰	۱۰.۱	۴	۳۷.۷	۳۰	۱۸.۳	فراوانی درصدی	

مطابق با درصدهای جدول بالا:

- در مورد گویه حکومت باید بر اساس دین اسلام باشد، ۱۳.۷ درصد دانش آموزان پاسخ کاملاً مخالف، ۱۸.۲ درصد مخالف، ۴۰.۳ درصد بی نظر، ۹.۷ درصد موافق و ۱۸.۲ درصد پاسخ کاملاً موافق داده‌اند.
 - در مورد گویه قوانین برای همه یکسان اجرا می‌شود، ۱.۶ درصد دانش آموزان پاسخ کاملاً مخالف، ۱.۹ درصد مخالف، ۱۳ درصد بی نظر، ۳۱.۹ درصد موافق و ۵۱.۶ درصد پاسخ کاملاً موافق داده‌اند.
 - در مورد گویه پست و مقام بر اساس تخصص و لیاقت به افراد داده می‌شود، ۵.۸ درصد دانش آموزان پاسخ کاملاً مخالف، ۴.۲ درصد مخالف، ۱۵.۶ درصد بی نظر، ۳۸.۲ درصد موافق و ۳۶.۱ درصد پاسخ کاملاً موافق داده‌اند.
 - در مورد گویه در تصمیم گیری‌ها منافع ملی باید اهمیت اول را داشته باشد، ۱.۶ درصد دانش آموزان پاسخ کاملاً مخالف، ۲.۱ درصد مخالف، ۲۸.۶ درصد بی نظر، ۳۵.۳ درصد موافق و ۳۲.۴ درصد پاسخ کاملاً موافق داده‌اند.
 - در مورد گویه در تصمیم گیری‌ها منافع ملی باید اهمیت اول را داشته باشد، ۳ درصد دانش آموزان پاسخ کاملاً مخالف، ۴.۱ درصد مخالف، ۲۹.۵ درصد بی نظر، ۳۴.۱ درصد موافق و ۲۹.۵ درصد پاسخ کاملاً موافق داده‌اند.
 - در مورد گویه نبود جدایی بین دین و سیاست، ۱۸.۳ درصد دانش آموزان پاسخ کاملاً مخالف، ۳۰ درصد مخالف، ۳۷.۷ درصد بی نظر، ۴ درصد موافق و ۱۰.۱ درصد پاسخ کاملاً موافق داده‌اند.
- گویه‌های در نظر گرفته شده برای نگرش سیاسی حسب آلفای کرونباخ محاسبه شده و نیز همبستگی بین گویه‌های دارای اعتبار درونی قبولی هستند. چرا که آلفای کرونباخ بالای ۷/۰ نشان از اعتبار و سازگاری درونی قابل قبول گویه‌های این سازه (متغیر) دارد.

جدول ۱۲. نتایج آزمون آلفای کرونباخ

مقدار آلفای کرونباخ	مقدار آلفای کرونباخ بر مبنای گویه‌های استاندارد شده	تعداد گویه‌ها
۰.۷۱۵	۰.۷۲۸	۶

جدول ۱۳. ماتریس همبستگی بین گویه‌ها نگرش سیاسی

حکومت دینی	اجرای یکسان	پست و مقام	منافع ملی	حفظ استقلال کشور	عدم جدایی دین از سیاست
حکومت دینی	۰.۲۸۲**	۰.۳۰۳**	۰.۲۶۲**	۰.۲۷۳**	۰.۴۸۹**
	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰
	۰.۳۷۵	۰.۳۷۶	۰.۳۷۳	۰.۳۶۹	۰.۳۷۶
اجرای یکسان قانون	۰.۲۸۲**	۰.۴۳۰**	۰.۴۵۴**	۰.۴۴۲**	۰.۰۱۴
	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۷۸۳
	۰.۳۷۵	۰.۳۷۶	۰.۳۷۳	۰.۳۶۶	۰.۳۷۲
پست و مقام	۰.۳۰۳**	۰.۴۳۰**	۰.۴۷۲**	۰.۴۶۰**	۰.۰۲۸

Personal Development and Organizational Transformation

۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰
۳۷۶	۳۷۳	۳۷۷	۳۷۲	۳۶۸	۳۷۴
۰.۲۶۲**	۰.۴۵۴**	۰.۴۷۲**	۱	۰.۶۹۹**	۰.۰۴۱
۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۴۳۲
۳۷۳	۳۷۰	۳۷۲	۳۷۴	۳۶۶	۳۷۲
۰.۲۷۳**	۰.۴۴۲**	۰.۴۶۰**	۰.۶۹۹**	۱	۰.۰۲۶
۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۶۱۴
۳۶۹	۳۶۶	۳۶۸	۳۶۶	۳۷۰	۳۶۹
۰.۴۸۹**	۰.۰۱۴	۰.۰۲۸	۰.۰۴۱	۰.۰۲۶	۱
۰.۰۰۰	۰.۷۸۳	۰.۵۸۳	۰.۴۳۲	۰.۶۱۴	۰.۰۰۰
۳۷۶	۳۷۲	۳۷۴	۳۷۲	۳۶۹	۳۷۷

منافع ملی

حفظ استقلال کشور

عدم جدایی دین از سیاست

با ترکیب گویه‌ها سازه (متغیر) نگرش سیاسی ساخته شده است که در جدول زیر توزیع فراوانی این سازه نشان داده شده است.

جدول ۱۴. توزیع فراوانی مطلق و درصدی نگرش سیاسی دانش آموزان مورد بررسی

نگرش سیاسی	فراوانی مطلق	فراوانی درصدی
پایین	۲۴	۶.۳
متوسط	۲۹۴	۷۷
بالا	۶۴	۱۶.۸
جمع	۳۸۲	۱۰۰

بر اساس درصدهای جدول بالا ۶.۳ درصد دانش آموزان دارای نگرش سیاسی پایین، ۷۷ درصد دارای نگرش سیاسی متوسط و ۱۶.۸ درصد دارای نگرش سیاسی در سطح بالا هستند.

جدول ۱۵. توزیع فراوانی مطلق و درصدی پاسخ دانش آموزان مورد مطالعه به گویه‌های مشارکت سیاسی و اجتماعی

گویه‌ها	خیلی کم	کم	تا حدودی	زیاد	خیلی زیاد	پاسخ معتبر
پیگیری اخبار کشور	۳۷	۶۴	۱۴۰	۷۳	۶۸	۳۸۲
فراوانی مطلق	۹.۷	۱۶.۸	۳۶.۶	۱۹.۱	۱۷.۸	۱۰۰
فراوانی درصدی	۲۵	۴۹	۱۰۸	۱۱۸	۸۲	۳۸۲
مشارکت در جشن‌های ملی	۶.۵	۱۲.۸	۲۸.۳	۳۰.۹	۲۱.۵	۱۰۰
فراوانی مطلق	۵۴	۷۳	۱۰۹	۸۱	۶۵	۳۸۲
شرکت در مراسم ملی و مذهبی مورد اجرا در مدرسه	۱۴.۱	۱۹.۱	۲۸.۵	۲۱.۲	۱۷	۱۰۰
فراوانی درصدی	۷۹	۷۸	۱۱۷	۴۳	۶۵	۳۸۲
شرکت در گروه‌های سرود و نمایش	۲۰.۷	۲۰.۴	۳۰.۶	۱۱.۳	۱۷	۱۰۰
فراوانی درصدی	۴۳	۳۶	۱۲۰	۱۲۶	۵۷	۳۸۲
شرکت در شوراهای دانش آموزی...	۱۱.۳	۹.۴	۳۱.۴	۳۳	۱۴.۹	۱۰۰
فراوانی درصدی	۳۱	۳۶	۹۹	۱۲۳	۹۳	۳۸۲
آمادگی فعالیت داوطلبانه در مناطق محروم کشور	۸.۱	۹.۴	۲۵.۹	۳۲.۲	۲۴.۳	۱۰۰
فراوانی درصدی	۵۲	۷۴	۱۲۲	۷۳	۶۱	۳۸۲
شرکت در راهپیمایی ۲۲ بهمن	۱۳.۶	۱۹.۴	۳۱.۹	۱۹.۱	۱۶	۱۰۰
فراوانی درصدی	۷۹	۶۳	۱۲۱	۶۱	۵۸	۳۸۲
شرکت در راهپیمایی روز جهانی قدس	۲۰.۷	۱۶.۵	۳۱.۷	۱۶	۱۵.۲	۱۰۰
فراوانی درصدی	۶۷	۷۳	۱۲۸	۵۹	۵۵	۳۸۲
شرکت فعال در برنامه‌های صبحگاهی و مراسم مدرسه	۱۷.۵	۱۹.۱	۳۳.۵	۱۵.۴	۱۴.۴	۱۰۰
فراوانی درصدی	۳۴	۳۶	۱۲۴	۱۲۷	۶۱	۳۸۲
شرکت فعال در مسابقات ورزشی و فرهنگی						

توسعه فردی و تحول سازمانی

۱۰۰	۱۶	۳۳.۲	۳۲.۵	۹.۴	۸.۹	فراوانی درصدی
۳۸۲	۹۲	۱۳۴	۹۳	۴۵	۱۸	آمادگی برای تلاش و ایستادگی در مقابل تجاوز فراوانی مطلق
۱۰۰	۲۴.۱	۳۵.۱	۲۴.۳	۱۱.۸	۴.۷	فراوانی درصدی به کشور

مطابق با درصدهای جدول بالا:

- در موردگویه پیگیری اخبار کشور، ۹.۷ درصد دانش آموزان پاسخ خیلی کم، ۱۶.۸ درصد کم، ۳۶.۶ درصد تا حدودی، ۱۹.۱ درصد زیاد و ۱۷.۸ درصد پاسخ خیلی زیاد داده‌اند.
- در موردگویه مشارکت در جشن‌های ملی؛ ۶.۵ درصد دانش آموزان پاسخ خیلی کم، ۱۲.۸ درصد کم، ۲۸.۳ درصد تا حدودی، ۳۰.۹ درصد زیاد و ۲۱.۵ درصد پاسخ خیلی زیاد داده‌اند.
- در موردگویه شرکت در مراسم ملی و مذهبی مورد اجرا در مدرسه؛ ۱۴.۱ درصد دانش آموزان پاسخ خیلی کم، ۱۹.۱ درصد کم، ۲۸.۵۱ درصد تا حدودی، ۲۱.۲ درصد زیاد و ۱۷ درصد پاسخ خیلی زیاد داده‌اند.
- در موردگویه شرکت در گروه‌های سرود و نمایش؛ ۲۰.۷ درصد دانش آموزان پاسخ خیلی کم، ۲۰.۴ درصد کم، ۳۰.۶ درصد تا حدودی، ۱۱.۳ درصد زیاد و ۱۷ درصد پاسخ خیلی زیاد داده‌اند.
- در موردگویه شرکت در شوراهای دانش آموزی...؛ ۱۱.۳ درصد دانش آموزان پاسخ خیلی کم، ۹.۴ درصد کم، ۳۱.۴ درصد تا حدودی، ۳۳ درصد زیاد و ۱۴.۹ درصد پاسخ خیلی زیاد داده‌اند.
- در موردگویه آمادگی فعالیت داوطلبانه در مناطق محروم کشور؛ ۸.۱ درصد دانش آموزان پاسخ خیلی کم، ۹.۴ درصد کم، ۲۵.۹ درصد تا حدودی، ۳۲.۲ درصد زیاد و ۲۴.۰۳ درصد پاسخ خیلی زیاد داده‌اند.
- در موردگویه شرکت در راهپیمایی ۲۲ بهمن؛ ۱۳.۶ درصد دانش آموزان پاسخ خیلی کم، ۱۹.۴ درصد کم، ۳۱.۹ درصد تا حدودی، ۱۹.۱ درصد زیاد و ۱۶ درصد پاسخ خیلی زیاد داده‌اند.
- در موردگویه شرکت در راهپیمایی روز جهانی قدس؛ ۲۰.۷ درصد دانش آموزان پاسخ خیلی کم، ۱۶.۵ درصد کم، ۳۱.۷ درصد تا حدودی، ۱۶ درصد زیاد و ۱۵.۲ درصد پاسخ خیلی زیاد داده‌اند.
- در موردگویه شرکت فعال در برنامه‌های صبحگاهی و مراسم مدرسه؛ ۱۷.۵ درصد دانش آموزان پاسخ خیلی کم، ۱۹.۱ درصد کم، ۳۳.۵ درصد تا حدودی، ۱۵.۴ درصد زیاد و ۱۴.۴ درصد پاسخ خیلی زیاد داده‌اند.
- در موردگویه شرکت فعال در مسابقات ورزشی و فرهنگی؛ ۸.۹ درصد دانش آموزان پاسخ خیلی کم، ۹.۴ درصد کم، ۳۲.۵ درصد تا حدودی، ۳۳.۲ درصد زیاد و ۱۶ درصد پاسخ خیلی زیاد داده‌اند.
- در موردگویه آمادگی برای تلاش و ایستادگی در مقابل تجاوز به کشور؛ ۴.۷ درصد دانش آموزان پاسخ خیلی کم، ۱۱.۸ درصد کم، ۲۴.۳ درصد تا حدودی، ۳۵.۱ درصد زیاد و ۲۴.۱ درصد پاسخ خیلی زیاد داده‌اند.
- گویه‌های در نظر گرفته شده برای مشارکت سیاسی و اجتماعی حسب آلفای کرونباخ محاسبه شده و نیز همبستگی بین گویه‌های دارای اعتبار درونی قبولی هستند. چرا که آلفای کرونباخ بالای ۷/۰ نشان از اعتبار و سازگاری درونی قابل قبول گویه‌های این سازه (متغیر) دارد.

Personal Development and Organizational Transformation

جدول ۱۶. جدول نتایج آزمون آلفای کرونباخ

مقدار آلفای کرونباخ	مقدار آلفای کرونباخ بر مبنای گویه‌های استاندارد شده	تعداد گویه‌ها
.۸۳۰	.۸۳۲	۱۱

جدول ۱۷. ماتریس همبستگی بین گویه‌ها مشارکت سیاسی و اجتماعی

پیگیری اخبار	شرکت در جشن	شرکت در مراسم مذهبی	گروه سرود	عضویت در شوراها	فعالیت داوطلبانه	شرکت در مراسم روز قدس	شرکت در راهپیمایی ۲۲ بهمن	برنامه‌های صبحگاهی	مسابقات	دفاع از کشور
پیگیری اخبار	۱									
	.۴۴۰**	.۴۱۶**	.۲۳۴**	.۲۰۳**	.۲۲۳**	.۲۲۴**	.۲۰۶**	.۱۷۵**	.۱۵۴**	.۱۳۶**
	.۰۰۰	.۰۰۰	.۰۰۰	.۰۰۰	.۰۰۰	.۰۰۰	.۰۰۰	.۰۰۱	.۰۰۳	.۰۰۸
شرکت در جشن	۳۸۲	۳۸۲	۳۸۲	۳۸۲	۳۸۲	۳۸۲	۳۸۲	۳۸۲	۳۸۲	۳۸۲
شرکت در مراسم مذهبی	۱	.۶۸۷**	.۵۶۴**	.۴۱۶**	.۳۹۷**	.۲۹۹**	.۲۵۸**	.۲۲۸**	.۳۴۷**	.۲۷۶**
	.۰۰۰	.۰۰۰	.۰۰۰	.۰۰۰	.۰۰۰	.۰۰۰	.۰۰۰	.۰۰۰	.۰۰۰	.۰۰۰
گروه سرود	۳۸۲	۳۸۲	۳۸۲	۳۸۲	۳۸۲	۳۸۲	۳۸۲	۳۸۲	۳۸۲	۳۸۲
عضویت در شوراها	.۴۱۶**	.۶۸۷**	۱	.۵۳۴**	.۲۹۹**	.۲۶۴**	.۲۰۴**	.۲۲۰**	.۲۹۱**	.۲۶۶**
	.۰۰۰	.۰۰۰	.۰۰۰	.۰۰۰	.۰۰۰	.۰۰۰	.۰۰۰	.۰۰۰	.۰۰۰	.۰۰۰
فعالیت داوطلبانه	.۲۳۴**	.۵۶۴**	۱	.۵۳۴**	.۲۹۹**	.۲۶۴**	.۲۰۴**	.۱۶۳**	.۱۹۳**	.۲۱۰**
	.۰۰۰	.۰۰۰	.۰۰۰	.۰۰۰	.۰۰۰	.۰۰۰	.۰۰۵	.۰۰۲	.۰۰۰	.۰۰۰
مشارکت سیاسی	.۲۰۳**	.۴۱۶**	.۲۹۹**	۱	.۶۴۷**	.۳۸۳**	.۲۹۸**	.۱۹۱**	.۲۷۸**	.۲۵۲**
	.۰۰۰	.۰۰۰	.۰۰۰	.۰۰۰	.۰۰۰	.۰۰۰	.۰۰۰	.۰۰۰	.۰۰۰	.۰۰۰
مشارکت اجتماعی	.۲۲۳**	.۲۲۴**	.۲۰۳**	.۲۳۴**	۱	.۵۸۳**	.۲۵۲**	.۲۴۴**	.۳۱۷**	.۳۰۷**
	.۰۰۰	.۰۰۰	.۰۰۰	.۰۰۰	.۰۰۰	.۰۰۰	.۰۰۰	.۰۰۰	.۰۰۰	.۰۰۰
برنامه‌های صبحگاهی	.۱۷۵**	.۲۲۸**	.۲۲۰**	.۲۲۸**	.۲۲۳**	.۲۲۴**	.۲۰۶**	۱	.۳۷۹**	.۳۱۸**
	.۰۰۱	.۰۰۰	.۰۰۰	.۰۰۰	.۰۰۰	.۰۰۰	.۰۰۰	.۰۰۰	.۰۰۰	.۰۰۰
مسابقات	.۱۵۴**	.۳۴۷**	.۲۹۱**	.۱۹۳**	.۲۷۶**	.۲۶۶**	.۲۰۴**	.۲۵۸**	۱	.۷۲۸**
	.۰۰۳	.۰۰۰	.۰۰۰	.۰۰۰	.۰۰۰	.۰۰۰	.۰۰۰	.۰۰۰	.۰۰۰	.۰۰۰
دفاع از کشور	.۱۳۶**	.۲۷۶**	.۲۶۶**	.۲۱۰**	.۲۵۲**	.۲۴۴**	.۳۰۷**	.۳۷۹**	.۳۱۸**	۱
	.۰۰۸	.۰۰۰	.۰۰۰	.۰۰۰	.۰۰۰	.۰۰۰	.۰۰۰	.۰۰۰	.۰۰۰	.۰۰۰
	۳۸۲	۳۸۲	۳۸۲	۳۸۲	۳۸۲	۳۸۲	۳۸۲	۳۸۲	۳۸۲	۳۸۲

با ترکیب گویه‌ها سازه (متغیر) مشارکت سیاسی و اجتماعی ساخته شده است که در جدول زیر توزیع فراوانی این سازه نشان داده شده است.

توسعه فردی و تحول سازمانی

جدول ۱۸. توزیع فراوانی مطلق و درصدی مشارکت سیاسی و اجتماعی دانش آموزان مورد بررسی

مشارکت سیاسی	فراوانی مطلق	فراوانی درصدی
پایین	۷۵	۱۹.۶
متوسط	۲۸۱	۷۳.۶
بالا	۲۶	۶.۸
جمع	۳۸۲	۱۰۰

بر اساس درصدهای جدول بالا ۱۹.۶ درصد دانش آموزان دارای مشارکت سیاسی و اجتماعی پایین، ۷۳.۶ درصد دارای مشارکت سیاسی و اجتماعی متوسط و ۶.۸ درصد دارای مشارکت سیاسی و اجتماعی بالا هستند.

جامعه پذیری سیاسی؛ به عنوان متغیر وابسته این پژوهش بر مبنای سنجش سازه‌های (متغیرهای) آگاهی سیاسی- اجتماعی دانش آموزان، تعهد و وفاداری سیاسی و اجتماعی دانش آموزان، هویت دینی و ملی آنها، نگرش سیاسی و در نهایت مشارکت سیاسی- اجتماعی دانش آموزان، که مؤلفه‌های در نظر گرفته شده برای جامعه پذیری سیاسی هستند، مورد سنجش قرار گرفته است. در جدول زیر توزیع فراوانی و درصدی این سازه‌ها آورده شده است.

جدول ۱۹. توزیع فراوانی مطلق و درصدی سازه‌های های جامعه پذیری سیاسی

سازه‌ها	پایین	متوسط	بالا
آگاهی سیاسی- اجتماعی	۶۰	۲۰۵	۱۱۷
	۱۵.۷	۵۳.۷	۳۰.۶
تعهد و وفاداری سیاسی و اجتماعی	۱۴	۳۱۲	۵۶
	۳.۷	۸۱.۷	۱۴.۷
هویت دینی و ملی	۳۹	۲۳۸	۱۰۵
	۱۰.۲	۶۲.۳	۲۷.۵
نگرش سیاسی	۲۴	۲۹۴	۶۴
	۶.۳	۷۷	۱۶.۸
مشارکت سیاسی- اجتماعی	۷۵	۲۸۱	۲۶
	۱۹.۶	۷۳.۶	۶.۸

با توجه به همبستگی‌های ماتریس زیر ملاحظه می‌شود که تمامی مؤلفه‌های در نظر گرفته شده برای جامعه پذیری سیاسی، همبستگی معنادار در سطح اطمینان قابل قبول را نشان می‌دهند.

جدول ۲۰. ماتریس همبستگی بین مؤلفه‌ها جامعه پذیری سیاسی

مؤلفه‌ها	آگاهی سیاسی	وفاداری	نگرش سیاسی	هویت دینی و ملی	مشارکت اجتماعی - سیاسی
آگاهی سیاسی	۱	.۱۵۱**	.۳۳۵**	.۱۸۶**	.۲۰۲**
		.۰۰۳	.۰۰۰	.۰۰۰	.۰۰۰
وفاداری	.۳۸۲	۱	.۲۲۳**	.۳۰۱**	.۱۲۰*
	.۰۰۳	.۰۰۰	.۰۰۰	.۰۰۰	.۰۱۹
نگرش سیاسی	.۳۳۵**	.۲۲۳**	۱	.۳۴۴**	.۴۰۷**
	.۰۰۰	.۰۰۰	.۰۰۰	.۰۰۰	.۰۰۰

Personal Development and Organizational Transformation

۳۸۲	۳۸۲	۳۸۲	۳۸۲	۳۸۲	هویت دینی و ملی
۰.۳۱۵**	۱	۰.۳۴۴**	۰.۳۰۱**	۰.۱۸۶**	
۰.۰۰۰		۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	
۳۸۲	۳۸۲	۳۸۲	۳۸۲	۳۸۲	مشارکت اجتماعی-سیاسی
۱	۰.۳۱۵**	۰.۴۰۷**	۰.۱۲۰*	۰.۲۰۳**	
	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۱۹	۰.۰۰۰	
۳۸۲	۳۸۲	۳۸۲	۳۸۲	۳۸۲	

با ترکیب مؤلفه‌های بالا که به عنوان مؤلفه‌های جامعه پذیری سیاسی در نظر گرفته شده اند سازه ترکیبی جامعه پذیری سیاسی ساخته شده است که در جدول زیر توزیع فراوانی این سازه نشان داده شده است.

جدول ۲۱. توزیع فراوانی مطلق و درصدی جامعه پذیری سیاسی دانش آموزان مورد بررسی

جامعه پذیری سیاسی	فراوانی مطلق	فراوانی درصدی
پایین	۱۱۵	۳۰.۱
متوسط	۲۱۲	۵۵.۵
بالا	۵۵	۱۴.۴
جمع	۳۸۲	۱۰۰

بر اساس درصدهای جدول بالا ۳۰.۱ درصد دانش آموزان دارای مشارکت سیاسی و اجتماعی پایین، ۵۵.۵ درصد دارای مشارکت سیاسی و اجتماعی متوسط و ۱۴.۶ درصد دارای مشارکت سیاسی و اجتماعی بالا هستند.

شبکه ارتباطی دانش آموزان با معلمان

شبکه ارتباطی به معنای تجربه زیسته‌ای است که بازنمایی آن در ارتباط و تعامل دانش آموز با کادر مدرسه به خصوص با معلمان می‌شود. در جدول زیر توزیع فراوانی مطلق و درصدی پاسخ به گویه‌های مربوط به این شبکه آورده شده است.

جدول ۲۲. توزیع فراوانی مطلق و درصدی پاسخ دانش آموزان مورد مطالعه به گویه‌های شبکه ارتباطی دانش آموزان با معلمان

گویه‌ها	خیلی کم	کم	تا حدودی	زیاد	خیلی زیاد	پاسخ معتبر
اهمیت نظر معلمان در مورد مسائل مهم اجتماعی و سیاسی	۴۵	۴۴	۹۳	۱۳۸	۵۳	۳۷۳
	۱۲.۱	۱۱.۸	۲۴.۹	۳۷	۱۴.۲	۱۰۰
اهمیت نظر کادر مدرسه در مورد مسائل مهم اجتماعی و سیاسی	۴۳	۶۵	۸۵	۱۲۷	۵۶	۳۷۶
	۱۱.۴	۱۷.۳	۲۲.۶	۳۳.۸	۱۴.۹	۱۰۰
اهمیت نظر مربی پرورشی در مورد مسائل مهم اجتماعی و سیاسی	۵۲	۵۸	۹۲	۱۳۱	۴۱	۳۷۴
	۱۳.۹	۱۵.۵	۲۴.۶	۳۵	۱۱	۱۰۰
مشورت مورد مسائل غیر درسی با معلمان	۷۰	۵۹	۶۴	۱۱۱	۷۰	۳۷۴
	۱۸.۷	۱۵.۸	۱۷.۱	۲۹.۷	۱۸.۷	۱۰۰
مشورت مورد مسائل غیر درسی با کادر مدرسه	۹۸	۶۹	۶۰	۸۷	۶۲	۳۷۶
	۲۶.۱	۱۸.۴	۱۶	۲۳.۱	۱۶.۵	۱۰۰

توسعه فردی و تحول سازمانی

مشورت	مورد مسائل غیر درسی	بامربی فراوانی مطلق	۱۰۷	۶۱	۵۸	۱۱۱	۳۸	۳۷۵
پرورشی	فراوانی درصدی		۲۸.۵	۱۶.۳	۱۵.۵	۲۹.۶	۱۰.۱	۱۰۰

مطابق با درصدهای جدول (۳۴-۴) بالا:

- در مورد گویه اهمیت نظر معلمان در مورد مسائل مهم اجتماعی و سیاسی، ۱۲.۱ درصد دانش آموزان پاسخ خیلی کم، ۱۱.۸ درصد کم، ۲۴.۹ درصد تا حدودی، ۳۷ درصد زیاد و ۱۴.۲ درصد پاسخ خیلی زیاد داده‌اند.
 - در مورد گویه اهمیت نظر کادر مدرسه در مورد مسائل مهم اجتماعی و سیاسی؛ ۱۱.۴ درصد دانش آموزان پاسخ خیلی کم، ۱۷.۳ درصد کم، ۲۲.۶ درصد تا حدودی، ۳۳.۸ درصد زیاد و ۱۴.۹ درصد پاسخ خیلی زیاد داده‌اند.
 - در مورد گویه اهمیت نظر مربی پرورشی در مورد مسائل مهم اجتماعی و سیاسی؛ ۱۳.۹ درصد دانش آموزان پاسخ خیلی کم، ۱۵.۵ درصد کم، ۲۴.۶ درصد تا حدودی، ۳۵ درصد زیاد و ۱۱ درصد پاسخ خیلی زیاد داده‌اند.
 - در مورد گویه مشورت مورد مسائل غیر درسی با معلمان؛ ۱۸.۷ درصد دانش آموزان پاسخ خیلی کم، ۱۵.۸ درصد کم، ۱۷.۱ درصد تا حدودی، ۲۹.۷ درصد زیاد و ۱۸.۷ درصد پاسخ خیلی زیاد داده‌اند.
 - در مورد گویه مشورت مورد مسائل غیر درسی با کادر مدرسه؛ ۲۶.۱ درصد دانش آموزان پاسخ خیلی کم، ۱۸.۴ درصد کم، ۱۶ درصد تا حدودی، ۲۳.۱ درصد زیاد و ۱۶.۵ درصد پاسخ خیلی زیاد داده‌اند.
 - در مورد گویه مشورت مورد مسائل غیر درسی بامربی پرورشی؛ ۲۸.۵ درصد دانش آموزان پاسخ خیلی کم، ۱۶.۳ درصد کم، ۱۵.۵ درصد تا حدودی، ۲۹.۶ درصد زیاد و ۱۰.۱ درصد پاسخ خیلی زیاد داده‌اند.
- گویه‌های در نظر گرفته شده برای شبکه ارتباطی دانش آموزان با معلمان و کادر مدرسه حسب آلفای کرونباخ محاسبه شده و نیز همبستگی بین گویه‌های دارای اعتبار درونی قبولی هستند. چرا که آلفای کرونباخ بالای ۷/۰ نشان از اعتبار و سازگاری درونی قابل قبول گویه‌های این سازه (متغیر) دارد.

جدول ۲۳. نتایج آزمون آلفای کرونباخ

مقدار آلفای کرونباخ	مقدار آلفای کرونباخ بر مبنای گویه‌های استاندارد شده	تعداد گویه‌ها
۰.۹۳۶	۰.۹۳۷	۶

جدول ۲۴. ماتریس همبستگی بین گویه‌ها شبکه ارتباطی دانش آموزان با معلمان و کادر مدرسه

گویه‌ها	رجوع به معلمان	رجوع به کادر مدرسه	رجوع به مربیان پرورشی	مشورت معلمان	با مشورت کادر مدرسه	مشورت با مربیان پرورشی
رجوع به معلمان	۱	۰.۸۰۴**	۰.۷۳۱**	۰.۵۹۱**	۰.۶۱۹**	۰.۶۰۳**
	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰
رجوع به کادر مدرسه	۰.۸۰۴**	۱	۰.۸۴۴**	۰.۶۱۴**	۰.۶۶۷**	۰.۶۸۰**
	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰
رجوع به مربیان پرورشی	۰.۷۳۱**	۰.۸۴۴**	۱	۰.۵۵۳**	۰.۶۲۷**	۰.۶۹۸**
	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰
	۰.۳۷۳	۰.۳۶۹	۰.۳۶۸	۰.۳۶۷	۰.۳۶۹	۰.۳۶۸
	۰.۳۶۹	۰.۳۷۶	۰.۳۷۱	۰.۳۷۱	۰.۳۷۳	۰.۳۷۲
	۰.۳۶۸	۰.۳۷۱	۰.۳۷۴	۰.۳۶۹	۰.۳۷۱	۰.۳۷۰

Personal Development and Organizational Transformation

مشورت با معلمان	۵۹۱**	۶۱۴**	۵۵۳**	۱	۸۳۱**	۷۸۰**
	.۰۰۰	.۰۰۰	.۰۰۰		.۰۰۰	.۰۰۰
	۳۶۷	۳۷۱	۳۶۹	۳۷۴	۳۷۲	۳۷۱
مشورت با کادر مدرسه	۶۱۹**	۶۶۷**	۶۲۲**	۸۳۱**	۱	۸۷۸**
	.۰۰۰	.۰۰۰	.۰۰۰	.۰۰۰		.۰۰۰
	۳۶۹	۳۷۳	۳۷۱	۳۷۲	۳۷۶	۳۷۴
مشورت با مربیان پرورشی	۶۰۳**	۶۸۰**	۶۹۸**	۷۸۰**	۸۷۸**	۱
	.۰۰۰	.۰۰۰	.۰۰۰	.۰۰۰	.۰۰۰	
	۳۶۸	۳۷۲	۳۷۰	۳۷۱	۳۷۴	۳۷۵

با ترکیب گویه‌ها سازه (متغیر) شبکه ارتباطی دانش آموزان با معلمان و کادر مدرسه ساخته شده است که در جدول زیر توزیع فراوانی این سازه نشان داده شده است.

جدول ۲۵. توزیع فراوانی مطلق و درصدی شبکه ارتباطی دانش آموزان مورد بررسی

شبکه ارتباطی با معلمان و کادر مدرسه	فراوانی مطلق	فراوانی درصدی
پایین	۱۳۴	۳۵.۱
متوسط	۱۰۳	۲۷.۰
بالا	۱۴۵	۳۸.۰
جمع	۳۸۲	۱۰۰.۰

درصدهای جدول بالا نشان می‌دهند که ۳۵.۱ درصد دانش آموزان شبکه ارتباطی شان با معلمان و کادر مدرسه پایین، ۲۷ درصد متوسط و ۳۸ درصد در سطح بالا است.

شبکه ارتباطی دانش آموزان با گروه همسالان یا همالان دلالت به تعاملات و ارتباط بین دانش آموزان در فضای مدرسه و نیز فضای بین مدرسه و خانواده دارد. در جدول زیر توزیع فراوانی مطلق و درصدی پاسخ به گویه‌های مربوط به این شبکه آورده شده است.

جدول ۲۶. توزیع فراوانی مطلق و درصدی پاسخ دانش آموزان مورد مطالعه به گویه‌های شبکه ارتباطی دانش آموزان با همسالان

گویه‌ها	خیلی کم	کم	تا حدودی	زیاد	خیلی زیاد	پاسخ معتبر
به این دوستان به چه میزان اعتماد دارید.	۳۴	۵۱	۱۲۸	۱۳۴	۳۲	۳۷۹
فراوانی مطلق						
فراوانی درصدی	۹	۱۳.۵	۳۳.۸	۳۵.۴	۸.۴	۱۰۰
تا چه اندازه با آن‌ها در مورد مسائل اجتماعی و سیاسی گفتگو می‌کنید.	۷۷	۶۴	۱۳۶	۷۴	۱۵	۳۶۶
فراوانی مطلق						
فراوانی درصدی	۲۱	۱۷.۵	۳۷.۲	۲۰.۲	۴.۱	۱۰۰
تا چه اندازه دوستان را افراد آگاه و مطلع می‌دانید.	۵۴	۷۷	۱۵۸	۸۳	۱۰	۳۸۲
فراوانی مطلق						
فراوانی درصدی	۱۴.۱	۲۰.۲	۴۱.۴	۲۱.۷	۲.۶	۱۰۰
بحث و تحلیل دوستان را تا چه اندازه می‌پسندی.	۵۹	۶۴	۱۷۸	۶۶	۱۰	۳۷۷
فراوانی مطلق						
فراوانی درصدی	۱۵.۶	۱۷	۴۷.۲	۱۷.۵	۲.۷	۱۰۰
چه تعداد دوست صمیمی در مدرسه دارید.	۴۶	۴۳	۱۰۳	۱۵۲	۳۲	۳۷۶
فراوانی مطلق						
فراوانی درصدی	۱۲.۲	۱۱.۴	۲۷.۴	۴۰.۴	۸.۵	۱۰۰

مطابق با درصدهای جدول بالا:

توسعه فردی و تحول سازمانی

- در مورد گویه به این دوستان به چه میزان اعتماد دارید، ۹ درصد دانش آموزان پاسخ خیلی کم، ۱۳.۵ درصد کم، ۳۳.۸ درصد تا حدودی، ۳۵.۴ درصد زیاد و ۸.۴ درصد پاسخ خیلی زیاد داده‌اند.
- در مورد گویه تا چه اندازه با آن‌ها در مورد مسائل اجتماعی و سیاسی گفتگو می‌کنید؛ ۲۱ درصد دانش آموزان پاسخ خیلی کم، ۱۷.۵ درصد کم، ۳۲.۲ درصد تا حدودی، ۲۰.۲ درصد زیاد و ۴.۱ درصد پاسخ خیلی زیاد داده‌اند.
- در مورد گویه تا چه اندازه دوستان را افراد آگاه و مطلع می‌دانید؛ ۱۴.۱ درصد دانش آموزان پاسخ خیلی کم، ۲۰.۲ درصد کم، ۴۱.۴ درصد تا حدودی، ۲۱.۷ درصد زیاد و ۲.۶ درصد پاسخ خیلی زیاد داده‌اند.
- در مورد گویه بحث و تحلیل دوستان را تا چه اندازه می‌پسندید؛ ۱۵.۶ درصد دانش آموزان پاسخ خیلی کم، ۱۷ درصد کم، ۴۷.۲ درصد تا حدودی، ۱۷.۵ درصد زیاد و ۲.۷ درصد پاسخ خیلی زیاد داده‌اند.
- در مورد گویه چه تعداد دوست صمیمی در مدرسه دارید؛ ۱۲.۲ درصد دانش آموزان پاسخ خیلی کم، ۱۱.۴ درصد کم، ۲۷.۴ درصد تا حدودی، ۴۰.۴ درصد زیاد و ۸.۵ درصد پاسخ خیلی زیاد داده‌اند.
- گویه‌های در نظر گرفته شده برای شبکه ارتباطی دانش آموزان با همسالان حسب آلفای کرونباخ محاسبه شده و نیز همبستگی بین گویه‌های دارای اعتبار درونی قبولی هستند. چرا که آلفای کرونباخ بالای ۰.۷ نشان از اعتبار و سازگاری درونی قابل قبول گویه‌های این سازه (متغیر) دارد.

جدول ۲۷. نتایج آزمون آلفای کرونباخ

مقدار آلفای کرونباخ	مقدار آلفای کرونباخ بر مبنای گویه‌های استاندارد شده	تعداد گویه‌ها
۰.۷۹۵	۰.۷۹۶	۵

جدول ۲۸. ماتریس همبستگی بین گویه‌ها شبکه ارتباطی دانش آموزان با همسالان

گویه‌ها	رجوع به معلمان	رجوع به مدرسه	رجوع به کادر پرورشی	به مربیان معلمان	مشورت با معلمان	با مشورت با کادر پرورشی	با مشورت با کادر مدرسه	با مشورت با مربیان
رجوع به معلمان	۱	۰.۸۰۴**	۰.۷۳۱**	۰.۵۹۱**	۰.۶۱۹**	۰.۶۰۳**		
	۳۷۳	۳۶۹	۳۶۸	۳۶۷	۳۶۹	۳۶۸		
رجوع به کادر مدرسه	۰.۸۰۴**	۱	۰.۸۴۴**	۰.۶۱۴**	۰.۶۶۷**	۰.۶۸۰**		
	۳۶۹	۳۷۶	۳۷۱	۳۷۱	۳۷۳	۳۷۲		
رجوع به مربیان	۰.۷۳۱**	۰.۸۴۴**	۱	۰.۵۵۳**	۰.۶۲۲**	۰.۶۹۸**		
پرورشی	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰		۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰		
	۳۶۸	۳۷۱	۳۷۴	۳۶۹	۳۷۱	۳۷۰		
مشورت با معلمان	۰.۵۹۱**	۰.۶۱۴**	۰.۵۵۳**	۱	۰.۸۳۱**	۰.۷۸۰**		
	۳۶۷	۳۷۱	۳۶۹	۳۷۴	۳۷۲	۳۷۱		
مشورت با کادر مدرسه	۰.۶۱۹**	۰.۶۶۷**	۰.۶۲۲**	۰.۸۳۱**	۱	۰.۸۷۸**		
	۳۶۹	۳۷۳	۳۷۱	۳۷۲	۳۷۶	۳۷۴		
مشورت با مربیان	۰.۶۰۳**	۰.۶۸۰**	۰.۶۹۸**	۰.۷۸۰**	۰.۸۷۸**	۱		
پرورشی	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰		

Personal Development and Organizational Transformation

۳۶۸	۳۷۲	۳۷۰	۳۷۱	۳۷۴	۳۷۵
با ترکیب گویه‌ها سازه (متغیر) شبکه ارتباطی دانش آموزان با همسالان ساخته شده است که در جدول زیر توزیع فراوانی این سازه نشان داده شده است.					

جدول ۲۹. توزیع فراوانی مطلق و درصدی شبکه ارتباطی همسالان دانش آموزان مورد بررسی

شبکه ارتباطی همسالان	فراوانی مطلق	فراوانی درصدی
پایین	۱۰۳	۲۷
متوسط	۱۹۵	۵۱
بالا	۸۴	۲۲
جمع	۳۸۲	۱۰۰

درصدهای جدول بالا نشان می‌دهند که ۲۷ درصد دانش آموزان شبکه ارتباطی شان با همسالان پایین، ۵۱ درصد متوسط و ۲۲ درصد در سطح بالا است.

برنامه‌های پرورشی با تدارک فعالیت‌های مستمر و پیوسته به رشد شناختی، عاطفی، دینی، اخلاقی، جسمانی و سیاسی؛ و به تعبیری شکوفا ساختن استعدادهای دانش آموزان کمک می‌کنند. در عین حال پنداشت آن‌ها نسبت به این برنامه‌ها تعیین کننده‌ای مهم برای فرایند جامعه پذیری سیاسی آن‌ها می‌تواند باشد. در جدول زیر توزیع فراوانی مطلق و درصدی پاسخ به گویه‌های مربوط به این پنداشت آورده شده است.

جدول ۳۰. توزیع فراوانی مطلق و درصدی پنداشت دانش آموزان مورد مطالعه نسبت به برنامه‌های پرورشی

گویه‌ها	خیلی کم	کم	تا حدودی	زیاد	خیلی زیاد	پاسخ معتبر
رضایت از برنامه‌های پرورشی و فوق برنامه مدرسه	۶۵	۶۷	۱۶۹	۵۷	۲۳	۳۸۱
فراوانی درصدی	۱۷.۱	۱۷.۶	۴۴.۴	۱۵	۶	۱۰۰
کارا و مؤثر بودن برنامه‌های پرورشی و فوق برنامه مدرسه	۵۸	۷۹	۱۶۵	۵۵	۲۲	۳۷۹
فراوانی درصدی	۱۵.۳	۲۰.۸	۴۳.۵	۱۴.۵	۵.۸	۱۰۰
دانش آموزان تا چه اندازه باید وقت خود را صرف برنامه‌های پرورشی کنند.	۶۰	۸۱	۱۶۴	۵۲	۲۰	۳۷۷
فراوانی درصدی	۱۵.۹	۲۱.۵	۴۳.۵	۱۳.۸	۵.۳	۱۰۰
شرکت در برنامه‌های پرورشی و فوق برنامه را تا چه اندازه از سراجبار می‌دانید.	۴۹	۶۹	۱۲۱	۱۰۵	۲۸	۳۷۲
فراوانی درصدی	۱۳.۲	۱۸.۵	۳۲.۵	۲۸.۲	۷.۵	۱۰۰
- شرکت در برنامه‌های پرورشی و فوق برنامه تاچه اندازه موجب ایجاد نشاط می‌دانید.	۵۰	۹۵	۱۴۴	۶۴	۱۸	۳۷۱
فراوانی درصدی	۱۳.۵	۲۵.۶	۳۸.۸	۱۷.۳	۴.۹	۱۰۰
شرکت در برنامه‌های پرورشی و فوق برنامه مدرسه را تاچه اندازه موجب موفقیت تحصیلی می‌دانید.	۵۰	۱۰۳	۱۴۳	۵۷	۱۷	۳۷۰
فراوانی درصدی	۱۳.۵	۲۷.۸	۳۸.۶	۱۵.۴	۴.۶	۱۰۰

مطابق با درصدهای جدول بالا:

- در مورد گویه رضایت از برنامه‌های پرورشی و فوق برنامه مدرسه، ۱۷.۱ درصد دانش آموزان پاسخ خیلی کم، ۱۷.۶ درصد کم، ۴۴.۴ درصد تا حدودی، ۱۵ درصد زیاد و ۶ درصد پاسخ خیلی زیاد داده‌اند.

توسعه فردی و تحول سازمانی

- در مورد گویه کارا و مؤثر بودن برنامه‌های پرورشی و فوق برنامه مدرسه؛ ۱۵.۳ درصد دانش آموزان پاسخ خیلی کم، ۲۸.۸ درصد کم، ۴۳.۵ درصد تا حدودی، ۱۴.۵ درصد زیاد و ۵.۸ درصد پاسخ خیلی زیاد داده‌اند.
- در مورد گویه دانش آموزان تا چه اندازه باید وقت خود را صرف برنامه‌های پرورشی کنند؛ ۱۵.۹ درصد دانش آموزان پاسخ خیلی کم، ۲۱.۵ درصد کم، ۴۳.۵ درصد تا حدودی، ۱۳.۸ درصد زیاد و ۵.۳ درصد پاسخ خیلی زیاد داده‌اند.
- در مورد گویه شرکت در برنامه‌های پرورشی و فوق برنامه را تا چه اندازه از سراجبار می‌دانید؛ ۱۳.۲ درصد دانش آموزان پاسخ خیلی کم، ۱۸.۵ درصد کم، ۳۲.۵ درصد تا حدودی، ۲۸.۲ درصد زیاد و ۷.۵ درصد پاسخ خیلی زیاد داده‌اند.
- در مورد گویه شرکت در برنامه‌های پرورشی و فوق برنامه تاچه اندازه موجب ایجاد نشاط می‌دانید؛ ۱۳.۵ درصد دانش آموزان پاسخ خیلی کم، ۲۵.۶ درصد کم، ۳۸.۸ درصد تا حدودی، ۱۷.۳ درصد زیاد و ۴.۹ درصد پاسخ خیلی زیاد داده‌اند.
- در مورد گویه شرکت در برنامه‌های پرورشی و فوق برنامه مدرسه را تاچه اندازه موجب موفقیت تحصیلی می‌دانید، ۱۳.۵ درصد دانش آموزان پاسخ خیلی کم، ۲۷.۸ درصد کم، ۳۸.۶ درصد تا حدودی، ۱۵.۴ درصد زیاد و ۴.۶ درصد پاسخ خیلی زیاد داده‌اند.
- گویه‌های در نظر گرفته شده برای پنداشت نسبت به برنامه‌های پرورشی حسب آلفای کرونباخ محاسبه شده و نیز همبستگی بین گویه‌های دارای اعتبار درونی قبولی هستند. چرا که آلفای کرونباخ بالای ۷/۰ نشان از اعتبار و سازگاری درونی قابل قبول گویه‌های این سازه (متغیر) دارد.

جدول ۳۱. نتایج آزمون آلفای کرونباخ

مقدار آلفای کرونباخ	مقدار آلفای کرونباخ بر مبنای گویه‌های استاندارد شده	تعداد گویه‌ها
۸۱۳	۸۲۰	۶

جدول ۳۲. ماتریس همبستگی بین گویه‌ها پنداشت نسبت به برنامه‌های پرورشی

رضایت از برنامه	کارا بودن	صرف وقت	اجباری بودن	موجب نشاط	موفقیت تحصیلی
رضایت از برنامه	۱				
	۸۱۶**	۵۴۷**	-۰.۲۹	۵۴۷**	۵۳۴**
	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۵۷۲	۰.۰۰	۰.۰۰
	۳۸۱	۳۷۹	۳۷۲	۳۷۱	۳۷۰
کارا بودن	۸۱۶**	۱	۰.۰۳	۶۴۱**	۶۴۱**
	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۹۵۳	۰.۰۰	۰.۰۰
	۳۷۹	۳۷۹	۳۷۲	۳۷۱	۳۷۰
صرف وقت	۵۴۷**	۶۲۷**	۱	۵۹۶**	۶۱۶**
	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۵۰	۰.۰۰	۰.۰۰
	۳۷۷	۳۷۷	۳۷۰	۳۶۹	۳۶۸
اجباری بودن	-۰.۲۹	۰.۰۳	۱	۰.۴۳	۰.۱۲۰*
	۰.۵۷۲	۰.۹۵۳	۰.۵۰	۰.۴۱۲	۰.۰۲۳
	۳۷۲	۳۷۲	۳۷۰	۳۶۴	۳۶۳
موجب نشاط	۵۴۷**	۶۴۱**	۰.۴۳	۱	۶۵۸**
	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۴۱۲	۰.۰۰	۰.۰۰
	۳۷۱	۳۷۱	۳۶۴	۳۷۱	۳۶۳
موفقیت تحصیلی	۵۳۴**	۶۴۱**	۰.۱۲۰*	۰.۶۵۸**	۱
	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۲۳	۰.۰۰	۰.۰۰

Personal Development and Organizational Transformation

۳۷۰	۳۶۳	۳۶۳	۳۶۸	۳۷۰	۳۷۰
-----	-----	-----	-----	-----	-----

با ترکیب گویه‌ها سازه (متغیر) پنداشت دانش آموزان نسبت به برنامه‌های پرورشی ساخته شده است که در جدول زیر توزیع فراوانی این سازه نشان داده شده است.

جدول ۳۳. توزیع فراوانی مطلق و درصدی پنداشت نسبت به برنامه‌های پرورشی در بین دانش آموزان مورد بررسی

پنداشت نسبت به برنامه‌های پرورشی	فراوانی مطلق	فراوانی درصدی
پایین	۱۳۶	۳۵.۶
متوسط	۲۰۰	۵۲.۴
بالا	۴۶	۱۲
جمع	۳۸۲	۱۰۰.۰

درصد‌های جدول بالا نشان می‌دهند که پنداشت ۳۵.۶ درصد دانش آموزان مورد بررسی نسبت به برنامه‌های پرورشی در سطح پایین، ۵۲.۴ درصد متوسط و ۱۲ درصد در سطح بالا است.

بین شبکه ارتباطی دانش آموزان با معلمان و کادر مدرسه و میزان جامعه‌پذیری سیاسی دانش آموزان رابطه وجود دارد.

دو متغیر شبکه ارتباطی دانش آموزان با معلمان و کادر مدرسه و جامعه‌پذیری سیاسی دانش آموزان در سطح سنجش فاصله‌ای اندازه‌گیری شده‌اند که برای آزمون رابطه بین این دو متغیر از آزمون پارامتری همبستگی پیرسون و نیز استفاده از معادله رگرسیون خطی دو متغیره استفاده شده است. نتایج این آزمون به قرار زیر است.

در جدول زیر نتیجه آزمون همبستگی بین دو متغیر شبکه ارتباطی دانش آموزان با معلمان و کادر مدرسه و جامعه‌پذیری سیاسی دانش آموزان نشان داده شده است.

جدول ۳۴. نتیجه آزمون همبستگی بین دو متغیر

متغیرها	شبکه ارتباطی با معلمان	جامعه‌پذیری سیاسی
شبکه ارتباطی با معلمان	۱	۰.۱۰۳
		۰.۰۵
	۳۵۶	۳۵۶
جامعه‌پذیری سیاسی	۰.۱۰۳	۱
	۰.۰۵	
	۳۵۶	۳۸۲

نتایج آماری جدول بالا نشان می‌دهد که اولاً: با توجه به سطح معناداری که برابر با ۰.۰۵ است و میزان آن برابر با حد مجاز ۰.۰۵ است (sig ≥ /05). پس فرضیه بالا در سطح اطمینان ۹۵ درصد یا پذیرش ۵ درصد خطا مورد تأیید است. ثانیاً: همبستگی حاصل شده، به لحاظ مثبت بودن دلالت به وجود رابطه‌ای مستقیم بین این دو متغیر دارد. یعنی در جامعه مورد بررسی با افزایش شبکه ارتباطی دانش آموزان با معلمان و کادر مدرسه جامعه‌پذیری سیاسی دانش آموزان افزایش پیدا می‌کند. نتایج آزمون رگرسیونی نیز نشان از وجود رابطه معنادار در بین دو متغیر شبکه ارتباطی دانش آموزان با معلمان و کادر مدرسه و جامعه‌پذیری سیاسی دانش آموزان دارد. چون سطح معناداری آزمون F برابر با حد مجاز ۰.۰۵ است (sig ≥ /05). مقدار همبستگی R بین این دو متغیر برابر با ۰.۱۰۳ است که ضریب ضریب تعیین R^2 آن شده ۰.۱۱ است. یعنی ۱ درصد تغییرات (واریانس) جامعه‌پذیری سیاسی دانش آموزان ناشی از شبکه ارتباطی دانش آموزان با معلمان و کادر مدرسه است.

توسعه فردی و تحول سازمانی

جدول ۳۵. نتیجه آزمون رگرسیونی بین دو متغیر

مقدار همبستگی R	ضریب تعیین R^2	ضریب R تعدیل شده	برآورد خطای استاندارد	مقدار F	سطح معناداری
.۱۰۳	.۰۱۱	.۰۰۸	۳۰.۸۳۱۰۸	۳.۷۶۳	.۰۵

بین شبکه ارتباطی دانش آموزان با گروه همسالان و میزان جامعه‌پذیری سیاسی دانش آموزان رابطه وجود دارد.

دو متغیر شبکه ارتباطی دانش آموزان با گروه همسالان و جامعه‌پذیری سیاسی دانش آموزان در سطح سنجش فاصله‌ای اندازه‌گیری شده‌اند که برای آزمون رابطه بین این دو متغیر از آزمون پارامتری همبستگی پیرسون و نیز استفاده از معادله رگرسیون خطی دو متغیره استفاده شده است. نتایج این آزمون به قرار زیر است.

در جدول زیر نتیجه آزمون همبستگی بین دو متغیر شبکه ارتباطی دانش آموزان گروه همسالان و جامعه‌پذیری سیاسی دانش آموزان نشان داده شده است.

جدول ۳۶. نتیجه آزمون همبستگی بین دو متغیر

متغیرها	شبکه ارتباطی با همسالان	جامعه‌پذیری سیاسی
شبکه ارتباطی با همسالان	۱	.۱۱۴*
جامعه‌پذیری سیاسی	.۱۱۴*	۱
	۳۵۷	۳۵۷
	.۰۳۱	.۰۳۱
	۳۸۲	۳۸۲

نتایج آماری جدول بالا نشان می‌دهد که اولاً: با توجه به سطح معناداری که برابر با ۰/۰۳۱ است و میزان آن کمتر از حد مجاز ۰/۰۵ است ($\text{sig} \geq .05$) پس فرضیه بالا در سطح اطمینان ۹۵ درصد یا پذیرش ۵ درصد خطا مورد تأیید قرار می‌گیرد. ثانیاً: همبستگی حاصل شده، که همبستگی معناداری است، به لحاظ مثبت بودن دلالت به وجود رابطه‌ای مستقیم بین این دو متغیر دارد. یعنی در جامعه مورد بررسی با افزایش شبکه ارتباطی دانش آموزان با همسالانشان جامعه‌پذیری سیاسی دانش آموزان افزایش پیدا می‌کند. نتایج آزمون رگرسیونی نیز نشان از رابطه معنادار در بین دو متغیر پنداشت دانش آموزان نسبت به برنامه‌های پرورشی و جامعه‌پذیری سیاسی دانش آموزان دارد. چون سطح معناداری آزمون F کمتر از حد مجاز ۰/۰۵ است ($\text{sig} \geq .05$).

جدول ۳۷. نتیجه آزمون رگرسیونی بین دو متغیر

مقدار همبستگی R	ضریب تعیین R^2	ضریب R تعدیل شده	برآورد خطای استاندارد	مقدار F	سطح معناداری
.۱۱۴	.۰۱۳	.۰۱۰	۳۰.۷۱۱۵۰	۴.۷۰۲	.۰۳۱

مقدار همبستگی R بین این دو متغیر برابر با ۰/۱۱۴ است که ضریب ضریب تعیین R^2 آن شده ۰/۰۱۳. یعنی ۱ درصد تغییرات (واریانس) جامعه‌پذیری سیاسی دانش آموزان ناشی از شبکه ارتباطی دانش آموزان با همسالان است.

بین پنداشت دانش آموزان نسبت به برنامه‌های پرورشی و میزان جامعه‌پذیری سیاسی دانش آموزان رابطه وجود دارد.

دو متغیر پنداشت دانش آموزان نسبت به برنامه‌های پرورشی و جامعه پذیری سیاسی دانش آموزان در سطح سنجش فاصله‌ای اندازه گیری شده اند که برای آزمون رابطه بین این دو متغیر از آزمون پارامتری همبستگی پیرسون و نیز استفاده از معادله رگرسیون خطی دو متغیره استفاده شده است. نتایج این آزمون به قرار زیر است.

در جدول زیر نتیجه آزمون همبستگی بین دو متغیر پنداشت دانش آموزان نسبت به برنامه‌های پرورشی و جامعه پذیری سیاسی دانش آموزان نشان داده شده است.

جدول ۳۸. نتیجه آزمون همبستگی بین دو متغیر

متغیرها	پنداشت نسبت به برنامه‌های پرورشی	جامعه پذیری سیاسی
پنداشت نسبت به برنامه‌های پرورشی	۱	.۳۳۸**
جامعه پذیری سیاسی	.۳۳۸**	۱
	۳۵۴	۳۵۴
	۳۸۲	۳۵۴

نتایج آماری جدول بالا نشان می‌دهد که اولاً: با توجه به سطح معناداری که برابر با ۰/۰۰۰ است و میزان آن کمتر از حد مجاز ۰/۰۵ است ($\text{sig} \geq 0/05$) پس فرضیه بالا در سطح اطمینان ۹۵ درصد یا پذیرش ۵ درصد خطا مورد تأیید قرار می‌گیرد. ثانیاً: همبستگی حاصل شده، که همبستگی معناداری است، به لحاظ مثبت بودن دلالت به وجود رابطه‌ای مستقیم بین این دو متغیر دارد. یعنی در جامعه مورد بررسی با افزایش پنداشت مثبت دانش آموزان نسبت به برنامه‌های پرورشی و جامعه پذیری سیاسی دانش آموزان افزایش پیدا می‌کند. نتایج آزمون رگرسیونی نیز نشان از رابطه معنادار در بین دو متغیر پنداشت دانش آموزان نسبت به برنامه‌های پرورشی و جامعه پذیری سیاسی دانش آموزان دارد. چون سطح معناداری آزمون F کمتر از حد مجاز ۰/۰۵ است ($\text{sig} \geq 0/05$).

جدول ۳۹. نتیجه آزمون رگرسیونی بین دو متغیر

مقدار همبستگی R	ضریب تعیین R^2	ضریب R تعدیل شده	برآورد خطای استاندارد	مقدار F	سطح معناداری
.۳۳۸	.۱۱۴	.۱۱۲	۲۹.۰۸۳۲۵	۴۵.۴۴۴	.۰۰۰

مقدار همبستگی R بین این دو متغیر برابر با ۰/۳۳۸ است که ضریب ضریب تعیین R^2 آن شده ۰/۱۱۴ یعنی ۱۱ درصد تغییرات (واریانس) جامعه پذیری سیاسی دانش آموزان ناشی از پنداشت مثبت دانش آموزان نسبت به برنامه‌های پرورشی است.

بین عملکرد تحصیلی دانش آموزان و میزان جامعه‌پذیری سیاسی دانش آموزان رابطه وجود دارد.

دو متغیر عملکرد تحصیلی و جامعه پذیری سیاسی دانش آموزان در سطح سنجش فاصله‌ای اندازه گیری شده اند که برای آزمون رابطه بین این دو متغیر از آزمون پارامتری همبستگی پیرسون و نیز استفاده از معادله رگرسیون خطی دو متغیره استفاده شده است. نتایج این آزمون به قرار زیر است.

در جدول زیر نتیجه آزمون همبستگی بین دو متغیر عملکرد تحصیلی و جامعه پذیری سیاسی دانش آموزان نشان داده شده است.

جدول ۴۰. نتیجه آزمون همبستگی بین دو متغیر

توسعه فردی و تحول سازمانی

معدل	معدل	جامعه پذیری سیاسی
۱	۱۵۷**	۰۰۲
۳۸۲	۳۸۲	۳۸۲
۱	۱۵۷**	۰۰۲
۳۸۲	۳۸۲	۳۸۲

نتایج آماری جدول بالا نشان می‌دهد که اولاً: با توجه به سطح معناداری که برابر با ۰/۰۰۰ است و میزان آن کمتر از حد مجاز ۰/۰۵ است ($\text{sig} \geq 0.05$) پس فرضیه بالا در سطح اطمینان ۹۵ درصد یا پذیرش ۵ درصد خطا مورد تأیید قرار می‌گیرد. ثانیاً: همبستگی حاصل شده، که همبستگی معناداری است، به لحاظ مثبت بودن دلالت به وجود رابطه‌ای مستقیم بین این دو متغیر دارد. یعنی در جامعه مورد بررسی با افزایش عملکرد تحصیلی، جامعه پذیری سیاسی دانش آموزان افزایش پیدا می‌کند. نتایج آزمون رگرسیونی نیز نشان از رابطه معنادار در بین دو متغیر عملکرد تحصیلی و جامعه پذیری سیاسی دانش آموزان دارد. چون سطح معناداری آزمون F کمتر از حد مجاز ۰/۰۵ است ($\text{sig} \geq 0.05$).

جدول ۴۱. نتیجه آزمون رگرسیونی بین دو متغیر

مقدار همبستگی R	ضریب تعیین R^2	ضریب R تعدیل شده	برآورد خطای استاندارد	مقدار F	سطح معناداری
۱۵۷	۰۲۵	۰۲۲	۳۰.۵۹۴۸۲	۹.۶۰۸	۰۰۲

مقدار همبستگی R بین این دو متغیر برابر ۱۵۷/ است که ضریب ضریب تعیین R^2 آن شده ۰/۲۵. یعنی نزدیک به ۳ درصد تغییرات (واریانس) جامعه پذیری سیاسی دانش آموزان ناشی از عملکرد تحصیلی است.

بحث و نتیجه‌گیری

یافته‌های پژوهش حاضر به‌وضوح نشان می‌دهد که مدرسه به‌عنوان یک نهاد اجتماعی چندلایه، نقشی اساسی در فرایند جامعه‌پذیری سیاسی دانش‌آموزان ایفا می‌کند. بر اساس داده‌های تحلیل شده، چهار عامل اصلی شامل شبکه ارتباطی با معلمان، ارتباط با همسالان، پنداشت از برنامه‌های پرورشی و عملکرد تحصیلی، تأثیر معناداری بر جامعه‌پذیری سیاسی دانش‌آموزان داشته‌اند. نتایج آزمون‌های آماری نشان داد که هر یک از این عوامل به‌طور مستقل و همچنین در مدل رگرسیونی ترکیبی، توانایی پیش‌بینی ابعاد مختلف جامعه‌پذیری سیاسی شامل آگاهی سیاسی، تعهد و وفاداری اجتماعی، هویت دینی-ملی، نگرش سیاسی و مشارکت را دارند.

تأثیر شبکه ارتباطی دانش‌آموزان با معلمان در جامعه‌پذیری سیاسی، یافته‌ای مهم و هم‌راستا با مطالعات پیشین است. معلمان نه تنها نقش انتقال‌دهنده دانش را ایفا می‌کنند بلکه به‌عنوان الگوهای رفتاری، نگرشی و حتی سیاسی عمل می‌کنند و مرجع فکری برای دانش‌آموزان محسوب می‌شوند. در پژوهش حاضر نیز دانش‌آموزانی که تعامل بیشتری با معلمان خود داشته‌اند، سطوح بالاتری از آگاهی و مشارکت سیاسی از خود نشان داده‌اند. این یافته با مطالعه (Habibi & Kusdarini, 2021) هم‌راستا است که نشان داد آموزش مستقیم ارزش‌های سیاسی در کلاس درس موجب افزایش مشارکت مدنی می‌شود. همچنین، نتایج پژوهش (Collins et al., 2021) نیز موید آن است که تعاملات غیررسمی و تبادل دیدگاه‌ها میان معلمان و دانش‌آموزان نقش پررنگی در شکل‌گیری نگرش سیاسی دارد.

در ادامه، نتایج مربوط به تأثیر ارتباط با گروه همسالان نیز اهمیت دارد. ارتباطات همسالان به‌عنوان یکی از اجزای مهم فرایند جامعه‌پذیری، زمینه شکل‌گیری نگرش‌ها، باورها و رفتارهای سیاسی را فراهم می‌آورد. یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد دانش‌آموزانی که در تعامل فعال

با همسالان خود هستند و درباره مسائل سیاسی و اجتماعی گفت‌وگو می‌کنند، دارای سطح بالاتری از جامعه‌پذیری سیاسی‌اند. این امر با پژوهش (Bogale & Kibret, 2023) هم‌خوانی دارد که نشان داد گفت‌وگوهای گروهی میان نوجوانان درباره امور مدنی می‌تواند به افزایش تمایل آن‌ها برای مشارکت در امور عمومی بینجامد. از سوی دیگر، (Mariën, 2017) نیز در بررسی نقش مدرسه، خانواده و رسانه نشان داد که تعاملات میان‌فردی و همسالان نقش حیاتی در توسعه اعتماد سیاسی نوجوانان ایفا می‌کند.

پنداشت مثبت نسبت به برنامه‌های پرورشی نیز به‌طور معناداری با جامعه‌پذیری سیاسی دانش‌آموزان مرتبط بود. دانش‌آموزانی که این برنامه‌ها را مفید و سازنده تلقی کرده‌اند، از سطح بالاتری از مشارکت، تعهد و آگاهی سیاسی برخوردار بودند. این برنامه‌ها معمولاً شامل فعالیت‌هایی چون جشن‌های ملی، مناظره‌ها، اردوهای فرهنگی، و مشارکت در شوراها و دانش‌آموزی هستند که بستری برای تجربه عملی مفاهیم سیاسی فراهم می‌کنند. یافته‌های این مطالعه هم‌سو با مطالعه (Dardiri et al., 2020) است که نشان داد برنامه‌های پرورشی در مدارس اندونزی به‌طور مؤثری بر گرایش سیاسی دانش‌آموزان تأثیر می‌گذارند. همچنین، (Jiajie & Wenming, 2023) با تأکید بر روش "کلاس پیاده‌روی"، آموزش مشارکتی مبتنی بر منابع فرهنگی و ملی را بستری مؤثر برای ارتقای هویت سیاسی دانش‌آموزان می‌داند.

یافته دیگر پژوهش به رابطه عملکرد تحصیلی و جامعه‌پذیری سیاسی مربوط می‌شود. دانش‌آموزانی که نمرات تحصیلی بهتری داشته‌اند، عموماً سطح بالاتری از آگاهی و مشارکت سیاسی را نیز نشان داده‌اند. این ارتباط می‌تواند ناشی از بالاتر بودن سرمایه فرهنگی، انگیزش پیشرفت و تعامل بیشتر با نظام آموزشی باشد. این نتیجه با یافته‌های (Amaruddin et al., 2020) هم‌راستاست که عملکرد تحصیلی را یکی از عوامل ساختاری مؤثر در توسعه شخصیت مدنی دانسته‌اند. همچنین (Sohl & Arensmeier, 2014) تأکید می‌کند که مدرسه می‌تواند از طریق افزایش موفقیت تحصیلی دانش‌آموزان، حس خودکارآمدی سیاسی را در آنان تقویت کند و مسیر ورودشان به مشارکت سیاسی را هموار نماید.

نتایج کلی این پژوهش، اهمیت مدرسه را به‌مثابه میدانی اجتماعی در بازتولید نظم سیاسی-اجتماعی تأیید می‌کند. این میدان نه‌تنها بستری برای آموزش مفاهیم نظری است، بلکه از طریق تجربیات زیسته، تعاملات میان‌فردی و برنامه‌های غیررسمی، زمینه درونی‌سازی ارزش‌های اجتماعی و سیاسی را فراهم می‌سازد. دیدگاه (Smith, 2023) در این زمینه روشن‌گر است؛ وی مدرسه را به‌عنوان بخشی از سیاست‌گذاری کلان برای هدایت جامعه در مسیر خاصی از کارکردگرایی اجتماعی می‌بیند. در همین راستا، تحلیل بوردیوی از میدان آموزش نیز بر آن است که نهاد مدرسه با ساختار سلسله‌مراتبی و توزیع نابرابر سرمایه فرهنگی، به‌طور غیرمستقیم در بازتولید سلطه سیاسی و فرهنگی نقش دارد (Thamrin, 2024).

در نگاه مقایسه‌ای، پژوهش حاضر با مطالعه (Zaiko et al., 2022) که در روسیه انجام شده، هم‌راستاست؛ جایی که مدرسه به‌عنوان یکی از عوامل کلیدی در شکل‌دهی به هویت سیاسی نسل جدید تلقی می‌شود. با این حال، چالش‌هایی نظیر تمرکز محتوای درسی، نبود مشارکت واقعی و کنترل‌های ایدئولوژیک می‌تواند موجب کاهش تأثیرگذاری مدرسه در این فرآیند گردد (Kučerová et al., 2024). از سوی دیگر، مطالعاتی همچون (Mahmood & Mustafa, 2024) و (Викторович, 2021) نیز تأکید دارند که عوامل منطقه‌ای، بافت فرهنگی و نگرش سیاست‌گذاران محلی می‌تواند موجب تفاوت معناداری در میزان و کیفیت جامعه‌پذیری سیاسی گردد.

در نهایت، یافته‌های پژوهش حاضر حاکی از آن است که برای تقویت جامعه‌پذیری سیاسی دانش‌آموزان، باید رویکردی تلفیقی اتخاذ شود؛ رویکردی که ضمن توجه به ساختارهای رسمی آموزشی، به اهمیت برنامه‌های پرورشی، تعاملات درون‌مدرسه‌ای و فضای فرهنگی نیز بها

دهد. مطالعات (Frederiks, 2017) و (Koskimaa & Rapeli, 2015) نیز این دیدگاه را تأیید کرده‌اند که آموزش سیاسی کارآمد در مدرسه نیازمند پیوند میان آموزش رسمی، تجربه‌های مشارکتی و فضای گفت‌وگو محور است. این پژوهش با وجود یافته‌های ارزشمند، دارای محدودیت‌هایی نیز بود. نخست آنکه تمرکز مطالعه تنها بر دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه در شهر اراک قرار داشت و تعمیم نتایج به دیگر مناطق جغرافیایی یا سطوح آموزشی نیازمند احتیاط است. همچنین، ابزار گردآوری داده‌ها پرسش‌نامه‌ای خودگزارشی بود که ممکن است تحت تأثیر سوگیری پاسخ‌دهی یا ملاحظات اجتماعی قرار گرفته باشد. محدودیت دیگر، عدم تحلیل عمیق نقش ویژگی‌های فردی، اقتصادی و خانوادگی در کنار متغیرهای مدرسه‌ای بود که می‌تواند بر فرایند جامعه‌پذیری تأثیرگذار باشد. پیشنهاد می‌شود پژوهش‌های آینده با رویکرد مقایسه‌ای میان مناطق شهری و روستایی و همچنین مدارس دولتی و غیرانتفاعی انجام شود تا تفاوت‌های بافتی و ساختاری بهتر روشن گردد. همچنین انجام مطالعات کیفی مبتنی بر مصاحبه‌های عمیق با دانش‌آموزان، معلمان و مسئولان برنامه‌های پرورشی می‌تواند درک غنی‌تری از فرآیند جامعه‌پذیری سیاسی در مدارس فراهم آورد. بررسی نقش متغیرهای فرهنگی، اقتصادی، قومی و مذهبی در تعامل با ساختار آموزشی نیز از اهمیت بالایی برخوردار است.

سیاست‌گذاران آموزشی و مدیران مدارس باید به مدرسه نه صرفاً به‌عنوان نهادی آموزشی بلکه به‌عنوان بستری برای تربیت شهروندان فعال، آگاه و مسئول بنگرند. طراحی و اجرای برنامه‌های پرورشی پویا، مشارکتی و متناسب با نیازهای نسل جدید می‌تواند سهم بسزایی در ارتقای جامعه‌پذیری سیاسی داشته باشد. توانمندسازی معلمان در حوزه آموزش مدنی، ترویج گفت‌وگو درباره مسائل روز جامعه و فراهم آوردن فرصت‌هایی برای مشارکت عملی دانش‌آموزان در فرآیندهای تصمیم‌گیری مدرسه، از گام‌های مؤثر در این مسیر خواهد بود. همچنین، تقویت پیوند میان خانواده، مدرسه و نهادهای مدنی می‌تواند در توسعه سرمایه اجتماعی و ارتقای نظم سیاسی-اجتماعی آینده کشور نقش‌آفرینی کند.

تشکر و قدردانی

از تمامی کسانی که در انجام این پژوهش ما را همراهی کردند تشکر و قدردانی به عمل می‌آید.

مشارکت نویسندگان

در نگارش این مقاله تمامی نویسندگان نقش یکسانی ایفا کردند.

تعارض منافع

در انجام مطالعه حاضر، هیچ‌گونه تضاد منافی وجود ندارد.

موازین اخلاقی

در تمامی مراحل پژوهش حاضر اصول اخلاقی مرتبط با نشر و انجام پژوهش رعایت گردیده است.

Extended Abstract

Introduction

Schools function not only as institutions of academic learning but also as primary agents of political socialization, particularly during adolescence—a critical period for identity formation and value internalization. As societies become more complex and politically pluralistic, the role of schools in fostering democratic awareness, civic engagement, and political efficacy becomes increasingly vital. Political socialization, defined as the process by which individuals acquire knowledge, attitudes, and behaviors conducive to participation in the political life of their society, is deeply embedded in educational structures. Scholars emphasize that the school, beyond the family and media, is a

principal arena where political values are transmitted, both explicitly through curriculum and implicitly via institutional culture and interpersonal relationships (Collins et al., 2021; Habibi & Kusdarini, 2021). The dual nature of political learning—comprising both formal civic education and informal experiences through peer and teacher interactions—makes schools powerful venues for shaping political consciousness. Research indicates that structured engagement with political content in school, coupled with opportunities for dialogue and active participation, can significantly enhance students' political awareness and democratic commitment (Brezicha, 2018; Hapsari et al., 2020). Furthermore, social interaction in educational settings provides youth with the necessary tools for critical thinking, tolerance, and appreciation of pluralism—elements essential for active democratic citizenship (Koskimaa & Rapeli, 2015).

The school's role in political socialization is, however, influenced by institutional design, curriculum content, teacher ideology, school leadership, and extracurricular programming. In many contexts, the “hidden curriculum”—comprising non-academic influences such as discipline, hierarchy, and authority structures—plays an equally important role in shaping political dispositions (Amaruddin et al., 2020; Dardiri et al., 2020). Additionally, broader political and cultural settings shape how and to what extent schools serve as engines of civic formation. In authoritarian systems, schooling may reinforce political conformity, while in democratic settings, it may empower critical and participatory citizenship (Zaiko et al., 2022).

Previous research has documented that teacher-student relationships and peer networks have strong bearings on students' political learning trajectories. Youth who feel connected to their teachers and engage in discussions about political issues with their peers tend to demonstrate higher levels of political interest and involvement (Bogale & Kibret, 2023; Jiajie & Wenming, 2023). At the same time, students' perceptions of school culture and co-curricular activities such as student councils, civic ceremonies, and school clubs also influence their sense of political agency and belonging (Frederiks, 2017).

In regions where central educational policies dominate, such as Iran, the official curriculum is often a key vector for political ideology transmission. However, research shows that political learning does not occur solely through textbooks but also via students' lived experiences within the school environment, including their interpretations of fairness, inclusion, participation, and recognition (Smith, 2023; Thamrin, 2024). The tension between democratic ideals and the authoritarian practices of some educational systems underscores the importance of examining schools as both normative and political spaces (Sohl & Arensmeier, 2014).

In light of these perspectives, the present study investigates the role of school as a social field in the political socialization of secondary school students in Markazi Province, Iran. It explores the extent to which four major factors—teacher-student communication, peer interactions, students' perception of extracurricular programs, and academic performance—predict the level of political socialization. Grounded in a multidimensional understanding of political socialization, the study aims to contribute empirical insights into how school environments shape youth political consciousness in a non-Western, centralized educational context.

Methods and Materials

The study employed a quantitative, deductive research design using a cross-sectional survey method. The population comprised all students in the upper-secondary level (Doreh Motavaseteh Dovom) in the city of Arak, Markazi Province, totaling 45,059 individuals. From this population, a sample of 381 students was selected using multi-stage stratified random sampling to ensure proportional representation based on gender and school type.

A researcher-constructed questionnaire was developed to measure political socialization and its predictors. The dependent variable, political socialization, was operationalized across five dimensions: political awareness, social and political commitment, national-religious identity, political attitudes, and political participation. Each dimension was measured using a series of Likert-scale items validated through expert review and tested for internal reliability using Cronbach's alpha ($\alpha > 0.70$ for all subscales). The independent variables included teacher-student communication (e.g., trust and consultation on non-academic matters), peer network strength (e.g., discussion frequency and ideological alignment), perception of extracurricular programming, and self-reported academic performance (GPA).

Data collection was carried out via self-administered questionnaires distributed in schools. Following data entry and cleaning, statistical analysis was conducted using SPSS. Descriptive statistics (mean, standard deviation) and inferential tests including Pearson correlations, ANOVA, and multiple linear regression were employed to assess the relationships between the independent variables and the outcome variable.

Findings

The results showed that teacher-student communication had a significant positive correlation with students' political socialization. Students who viewed their teachers as authoritative sources and engaged in regular non-academic discussions with them scored higher on measures of political awareness, commitment, and participation.

Peer communication also emerged as a strong predictor. Students who frequently discussed political and social issues with close friends and trusted their peers' views demonstrated greater identification with political values and reported higher levels of civic engagement.

Perception of extracurricular programming was another significant variable. Students who rated school extracurricular activities as meaningful and engaging (e.g., cultural events, debates, student councils) showed higher political participation and stronger national-religious identity. These students also exhibited a greater sense of political self-efficacy.

Academic performance showed a moderate yet statistically significant positive relationship with political socialization. Higher-performing students tended to display stronger commitment to civic duties and higher awareness of political issues.

Multiple regression analysis indicated that all four independent variables significantly contributed to the variance in political socialization scores. The model accounted for a substantial proportion of the variance, underscoring the interplay of formal, informal, and affective factors in shaping students' political development.

Discussion and Conclusion

This study affirms that school is not merely a venue for cognitive development but also a dynamic sociopolitical space where students are exposed to values, ideologies, and behaviors that shape their political identities. The strong influence of teacher-student relationships supports the idea that educators serve not only as academic mentors but also as civic role models. Teachers' willingness to discuss social and political issues with students can nurture democratic dispositions and increase students' sense of inclusion and agency.

The role of peer networks further illustrates that political socialization is deeply social and dialogical. Peer discussions provide an accessible and relatable context for evaluating diverse perspectives, practicing argumentation, and forming personal political stances. In this sense, school becomes a microcosm of society, where democratic practice is modeled and tested.

The impact of extracurricular programming suggests that political learning extends beyond the formal curriculum. Activities such as student governance, school assemblies, and volunteer initiatives offer practical experiences in leadership, cooperation, and public expression. These experiences are especially vital in contexts where formal civic education may be ideologically constrained or overly abstract.

The finding that academic performance correlates with political socialization may reflect broader associations between cultural capital, institutional engagement, and civic competence. Students who succeed academically may possess higher levels of self-regulation, critical thinking, and access to sociopolitical knowledge, thereby enhancing their readiness to participate in civic life.

This research contributes to a growing body of literature highlighting the political dimensions of education. While schooling is often discussed in terms of its economic or developmental functions, its role in shaping civic life is equally consequential. In societies undergoing social and political transition, schools can serve as arenas for cultivating democratic resilience or, conversely, reproducing authoritarian tendencies.

The findings underscore the need for intentional educational policies that promote inclusive, participatory, and reflective civic learning. Empowering teachers, diversifying extracurricular opportunities, and fostering student voice are all strategies that can enhance political socialization in meaningful and democratic ways.

Ultimately, this study highlights the importance of viewing schools as formative civic institutions. Political socialization is not a secondary outcome of schooling—it is an essential one, critical to the development of informed, engaged, and responsible citizens capable of navigating and shaping the future of their societies.

References

- Amaruddin, H., Khafid, M., & Atmaja, H. T. (2020). Role of School: Habitus and Policies Towards Character Education. <https://doi.org/10.4108/eai.29-6-2019.2290241>
- Bogale, A. B., & Kibret, B. T. (2023). The Role of Parents, Schools, and Social Media Use in Influencing Civic Engagements of School Adolescents in Government Schools in Addis Ababa. *Bje*, 23(3), 83-101. <https://doi.org/10.4314/bdje.v23i3.6>
- Brezicha, K. (2018). Reimagining Education's Role in the Imagined Community: Toward a More Comprehensive Theory of Political Socialization. *The Good Society*, 27(1-2), 29-60. <https://doi.org/10.5325/goodsociety.27.1-2.0029>
- Collins, L., DuCassé, W., & Forsyth, R. (2021). Understanding the Political Landscape in Schools. 13-23. <https://doi.org/10.1093/oso/9780197585160.003.0002>
- Cvrček, T., & Zajčček, M. (2013). School, What Is It Good For? Useful Human Capital and the History of Public Education in Central Europe. <https://doi.org/10.3386/w19690>
- Dardiri, A., Purwastuti, L. A., Cathrin, S., & Priyoyuwono, P. (2020). The Role of Schools in Developing Political Education for the Novice Voters. <https://doi.org/10.2991/assehr.k.201221.057>
- Dinata, E. (2023). Legal Politics of Law Number 18 of 2018 Concerning Islamic Boarding Schools. *Scientia*, 2(1), 482-486. <https://doi.org/10.51773/sssh.v2i1.198>
- Frederiks, G. H. (2017). Educational Developments, the Role of the School Library and the Teacher-Librarian in the Education of Blacks in South Africa With Special Reference to a Sample of Schools in the Cape Peninsula. *Education Libraries*, 18(2), 19. <https://doi.org/10.26443/el.v18i2.66>
- Habibi, R. K., & Kusdarini, E. (2021). Strengthening Political Participation Through Education in Schools. <https://doi.org/10.2991/aebmr.k.210305.066>
- Hapsari, W. P., Sujati, K., & Haryanto, H. (2020). Exploring Children's Politics in School Setting: Evidence From Private School in Yogyakarta. <https://doi.org/10.4108/eai.4-8-2020.2302502>
- Jiajie, Z., & Wenming, Y. (2023). A Study of "Walking Classroom" in High School Civics Class With "Red and Green"—Take the Red Cultural Resources of Zigong City as an Example. *Adult and Higher Education*, 5(17). <https://doi.org/10.23977/aduhe.2023.051703>

- Koskimaa, V., & Rapeli, L. (2015). Political Socialization and Political Interest: The Role of School Reassessed. *Journal of Political Science Education*, 11(2), 141-156. <https://doi.org/10.1080/15512169.2015.1016033>
- Kučerová, S. R., Šmíd, J., Navarová, E., & Doležal, M. (2024). School in the Rural Municipality as an Issue of Politics: Czech Mayors' Attitudes Towards the Role and Support of the Local Elementary School. *European Countryside*, 16(2), 251-268. <https://doi.org/10.2478/euco-2024-0014>
- Mahmood, N. A., & Mustafa, A. A. (2024). School of Law and Its Role in Training Lawyers in the South of Kurdistan (1908-1945). *Twejer*, 7(1), 535-564. <https://doi.org/10.31918/twejer.2471.19>
- Mariën, S. (2017). Assessing the Role of Television, the Family, and the School in the Development of Political Trust in Adolescence. *Social Science Quarterly*, 98(3), 818-835. <https://doi.org/10.1111/ssqu.12433>
- Rostovskaya, A. E. (2015). State University of Management's Scientific School "Risk Management and Security Assurance for Social-Economic and Political Systems". *Upravlenie*, 3(3), 5-17. <https://doi.org/10.12737/13331>
- Smith, D. S. (2023). Visions of Deliverance: Social Scientization, Functionalism, and the Expansive Purposiveness of State Schooling in Nineteenth-Century British Parliamentary Politics. *Social Science History*, 47(4), 609-640. <https://doi.org/10.1017/ssh.2023.13>
- Sohl, S., & Arensmeier, C. (2014). The School's Role in Youths' Political Efficacy: Can School Provide a Compensatory Boost to Students' Political Efficacy? *Research Papers in Education*, 30(2), 133-163. <https://doi.org/10.1080/02671522.2014.908408>
- Thamrin, M. (2024). Socialization to Islamic Boarding School Caregivers in the Context of Increasing Community Political Participation in the 2024 Election in Jember Regency. *J. Of.*, 2(4), 129-138. <https://doi.org/10.32528/jhce.v2i4.2627>
- Zaiko, I. V., Zorin, V., & Lukanina, Y. (2022). School as an Agent of Political Socialization in Russia: Problems and Prospects of Development. *Socium I Vlast*(2), 53-63. <https://doi.org/10.22394/1996-0522-2022-2-53-63>
- Викторович, Т. В. (2021). Regional Features of the Study of Elitogenesis (On the Example of the Rostov Scientific Elitological School). *State and Municipal Management Scholar Notes*, 4(4), 298-302. <https://doi.org/10.22394/2079-1690-2021-1-4-298-302>